

VÄLFÄRDSBERÄTTELSE ÅRSRAPPORT 2019

PARGAS STAD • PARAISTEN KAUPUNKI

Strandvägen 28, FI-21600 PARGAS • Rantatie 28, FI-21600 PARAINEN • Tfn / Puh. (02) 458 5700 • Fax (02) 458 5731
www.pargas.fi • www.parainen.fi

DOKUMENTETS INNEHÅLL

DEL I UTVECKLINGEN AV BEFOLKNINGENS VÄLFÄRD UNDER FULLMÄKTIGEPERIODEN 2013–5/2017 OCH 6/2017 - 2019

- 1 Välfärd enligt indikatorer och övrig data 2019
- 2 Utvärdering av tyngdpunktsområdena, målen och åtgärderna
- 3 Slutsatser och åtgärdsförslag

DEL II VÄLFÄRDSPLAN FÖR FULLMÄKTIGEPERIODEN 6/2017–5/2020

- 4 Tyngdpunktsområden och riktlinjer i kommunstrategin
- 5 Särskilda program och planer för att främja välfärden
- 6 Välfärdsplan
- 7 Rapportering om målen i välfärdsplanen för 6/2017–2019

DEL III BEHANDLING I FULLMÄKTIGE

- 8 Personer som deltagit i upprättandet av planen
- 9 Godkännande av planen

DEL I UTVECKLINGEN AV BEFOLKNINGENS VÄLFÄRD UNDER FULLMÄKTIGEPERIODEN 2013–5/2017 OCH 6/2017 - 2019

Kommuninvånare som mår bra och har en god funktionsförmåga är kanske den viktigaste resursen för en kommun. Därför ska kommunen rikta hälso- och välfärdsfrämjande åtgärder på människors boendemiljö, dagvård, skolor, arbetsplatser, fritidsintressen och tjänster. Samtidigt som man arbetar för att främja kommuninvånarnas hälsa och välfärd arbetar man för att främja kommunens livskraft.

Välfärdsberättelsen är ett verktyg för ledarskap. I välfärdsberättelsen beskrivs välfärden i ljuset av olika mätare. Välfärdsberättelsen lyfter fram välfärdens bakgrundsfaktorer, styrkor och utvecklingsbehov. Välfärdsberättelsen stödjer ett välfärdsdatadrivet ledarskap och beslutsfattande. Den är ett verktyg för strategiarbete och för årlig kommunplanering och uppföljning. Pargas stads strategi med tillhörande handlingsplan för 2018–2021 och välfärdsberättelsen har flera gemensamma beröringspunkter. Dessa anknuter till tjänsterna för alla åldersgrupper: barn och ungdomar, personer i arbetsför ålder och äldre. Beröringspunkterna beskrivs i välfärdsberättelsens kapitel 4 Tyngdpunktsområden och riktlinjer i kommunstrategin.

Denna årliga välfärdsrapport är uppdelad i en analys av den föregående fullmäktigeperioden 2013–5/2017 och åren 6/2017 - 2019, centrala lärdomar från den perioden och planering för fullmäktigeperioden 6/2017–5/2021 på basis av lärdomarna.

Kimitoön, Lovisa och Nådendal har valts ut som jämförelsekommuner för Pargas stad. Dessutom jämförs data med läget i Egentliga Finland och i hela landet.

I välfärdsberättelsen beskrivs hälsa och välfärd mångsidigt med olika mätare, s.k. välfärdsindikatorer. Värdena till indikatorerna har samlats in med hjälp av flera enkäter som riktats till kommunerna. I denna välfärdsberättelse används i indikatorerna den senaste tillgängliga datan som beskriver läget 2016, 2017, 2018 eller 2019. En del av indikatorerna är värderade. Röd färg tyder då på en negativ utveckling och grön färg på en positiv utveckling. Förändringen är desto större, ju tjockare cirkeln runt förändringsprocenten är. Det viktiga är att komma ihåg att en betydande del av kommuninvånarna mår bra, även om indikatorerna som beskriver välfärd kan lyfta fram problem eller illabefinnande. Med hjälp av indikatorerna kan man sedan identifiera hurdana tjänster kommuninvånarna behöver.

När det gäller befolkning i arbetsför ålder finns det dåligt med insamlad kommunvis statistik att tillgå. Därför har man i välfärdsberättelsen skrivit in nationellt insamlad allmän data om hälsa och välfärd som beskriver aktuella trender inom hälsa och välfärd. Till denna del hänvisar man i välfärdsberättelsen till resultaten från undersökningen FinHälsa 2017. FinHälsa 2017 är en unikt omfattande undersökning beträffande sitt innehåll och materialet i den bygger på ett nationellt representativt urval.

I välfärdsberättelsen har man valt en aktiv vardag med tillhörande motion som ett hälso- och välfärdsfrämjande tyngdpunktsområde för alla åldersgrupper. Motion har en stark beröringspunkt med tyngdpunktsområdet aktivare fritid i en grönare stad i Pargas stads strategi. I Finland färdigställdes hösten 2018 den första idrottspolitiska redogörelsen. Målet med redogörelsen är att folk i alla åldersgrupper ska vara betydligt mer fysiskt aktiva. I redogörelsen föreslår man åtgärder för att öka motionen inom bl.a. småbarnspedagogiken, skolan, arbetslivet, hälso- och sjukvårdens tjänster och äldreomsorgen. Redogörelsen har för sin del bidragit till arbetet med att ta fram denna välfärdsberättelse.

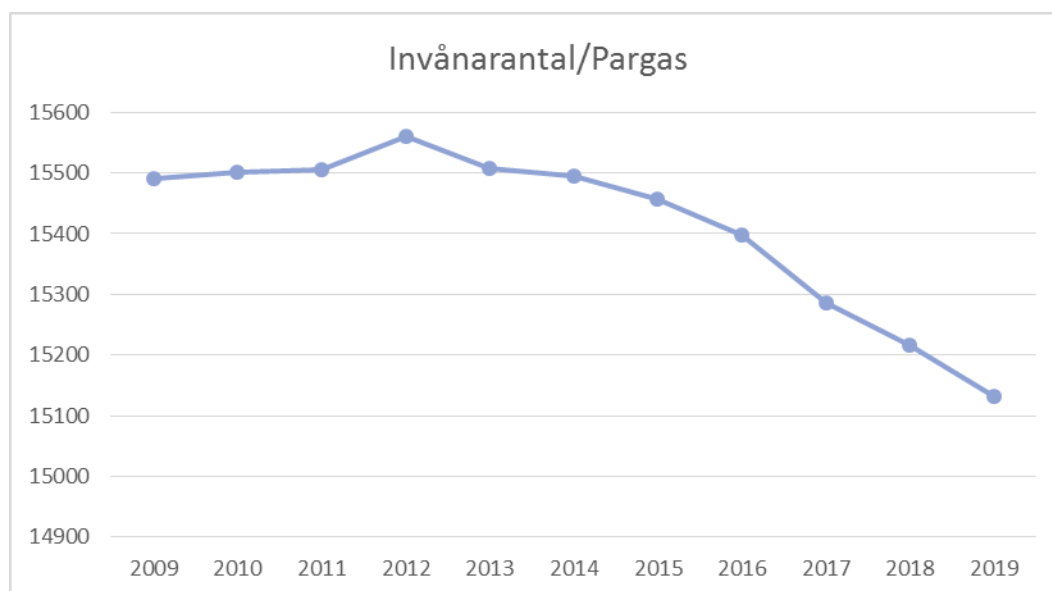
Stadsfullmäktige i Pargas godkände 9.5.2017 i § 35 välfärdsberättelsen 2013–5/2017 med följande tillägg i Del III "Behandling i fullmäktige": "Ovannämnda välfärdsinsatser riktas även till personer med

funktionshinder, som egen målgrupp." Därför nämns insatserna riktade till personer med funktionshinder separat i denna välfärdsberättelse till de delar som personalen särskilt lyft fram denna målgrupp.

1 VÄLFÄRD ENLIGT INDIKATORER OCH ÖVRIG DATA 2019

1.1 INLEDNING

Pargas stad är en tvåspråkig skärgårdsstad med drygt 15 000 invånare. De svenskspråkigas andel är 55 %, de finskspråkigas 42 % och andelen andra språk är cirka 3 %. Andelen personer med annat modersmål än de inhemska språken är störst i åldersgrupperna barn, ungdomar och personer i arbetsför ålder. Befolkningsutvecklingen i Pargas har varit på nedåtgående sedan 2013. I Pargas stads strategi ingår det åtgärder med vilka man försöker få invånarantalet att stiga.

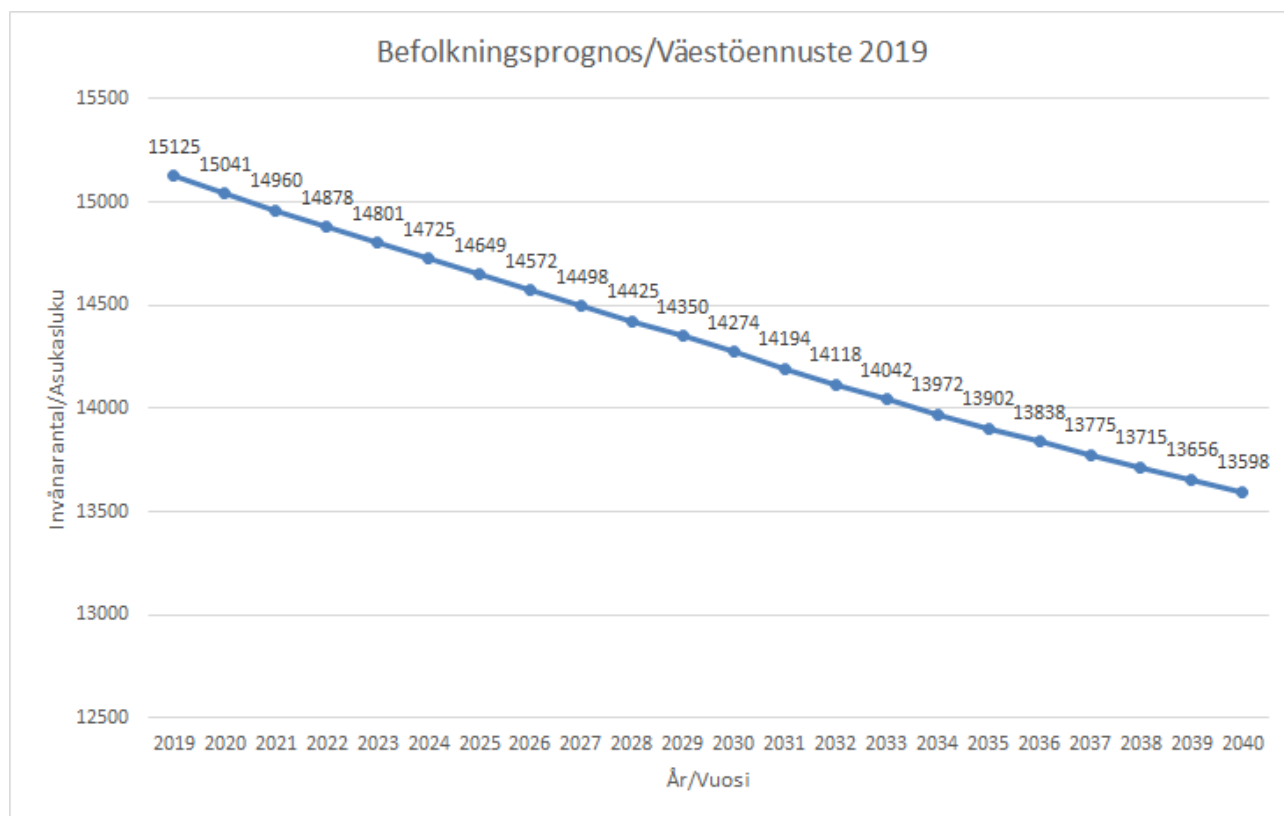

I stadens åldersstruktur sker det enligt befolkningsprognosen en tydlig ökning i andelen 65 år fyllda, medan andelen barn och medelålders personer minskar. När det gäller barn är det i synnerhet andelen barn under 4 år som är på nedåtgående. Andelen 65 år fyllda har ökat med 8 % från 2010 till 2019 och deras andel är nu alltså 28 % av invånarna. I antalet personer har ökningen varit 1131 personer. Den åldrande befolkningen och befolkningsstrukturen tvingar kommunerna att fundera på nya synvinklar på produktion av tjänster.

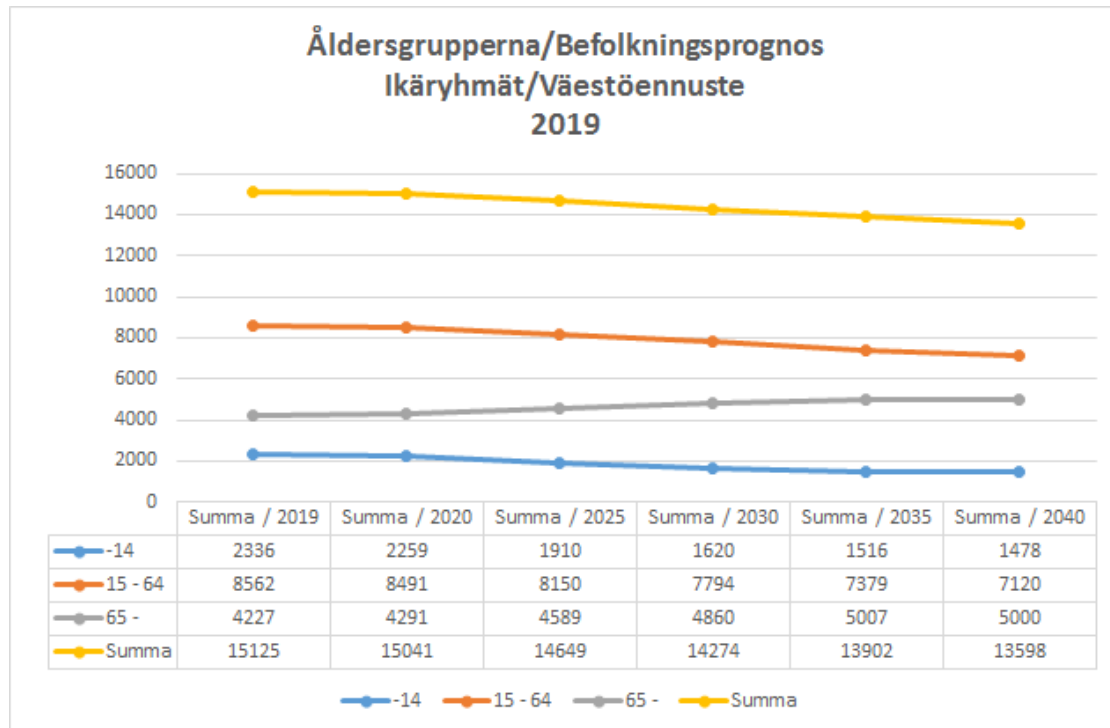
Åldersstruktur i Pargas

	Ålders-grupper	0 - 4	5 - 9	10 - 14	15 - 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49	50 - 54	55 - 59	60 - 64	65 - 69	70 - 74	75 - 79	80 - 84	85 - 89	90 -
2009	15 490	790	866	988	927	608	641	826	940	1 018	1 104	1 131	1 251	1 335	854	733	585	480	300	113
2010	15 501	806	868	992	914	615	600	783	925	1 050	1 122	1 084	1 214	1 365	920	754	568	488	293	140
2011	15 505	814	883	945	925	598	607	775	940	1 033	1 113	1 051	1 191	1 334	990	789	572	497	300	148
2012	15 561	808	903	949	952	585	576	749	934	1 018	1 099	1 057	1 159	1 321	1 139	760	589	503	313	147
2013	15 507	831	854	932	944	580	586	721	936	1 005	1 069	1 077	1 128	1 259	1 242	756	625	492	311	159
2014	15 494	784	874	912	928	581	559	730	914	998	1 053	1 106	1 110	1 252	1 313	786	637	470	309	178
2015	15 457	737	874	896	923	572	557	718	877	980	1 073	1 113	1 095	1 205	1 348	864	664	458	322	181
2016	15 398	719	855	909	891	573	541	687	869	975	1 072	1 111	1 063	1 186	1 311	946	706	458	332	194
2017	15 285	663	862	914	884	567	518	649	871	964	1 047	1 092	1 063	1 139	1 304	1 070	689	466	329	194
2018	15 217	622	898	865	879	531	539	634	839	976	1 024	1 070	1 078	1 120	1 258	1 182	677	509	320	196
2019	15 132	575	862	907	832	512	547	627	822	976	1 018	1 046	1 106	1 106	1 231	1 222	713	522	313	195

En befolkningsprognos finns att tillgå från 2019:

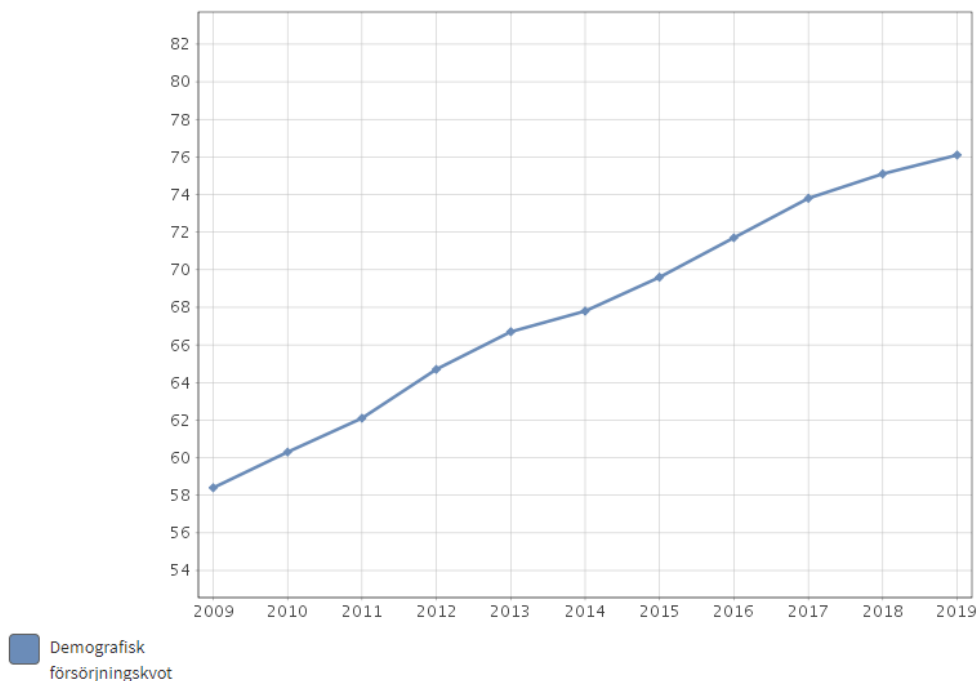

Åldersgrupperna/Befolkningsprognos 2019

Pargas demografiska försörjningskvot (antalet personer som står utanför arbetskraften i förhållande till mängden faktisk arbetskraft) har försämrats från år till år och är sämre än i Egentliga Finland och i hela landet (Pargas 2009: 58,4 och 2019: 76,1).

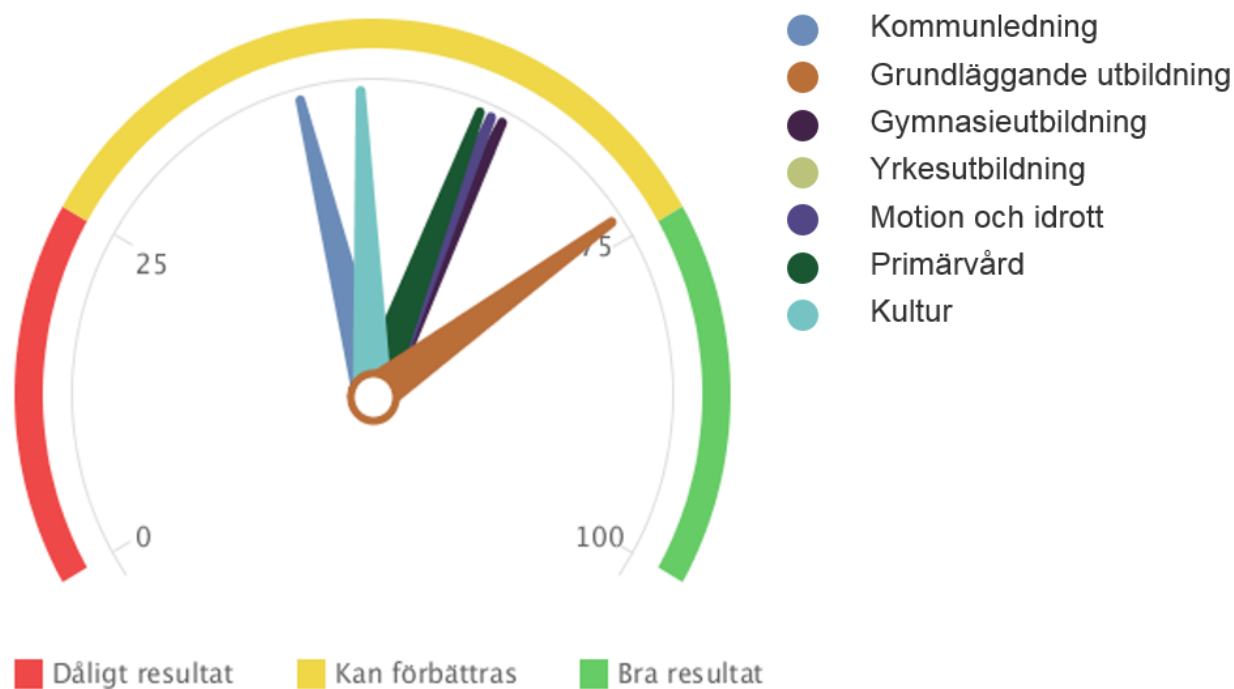
Demografisk försörjningskvot info ind. 761

TEAvisari visar riktningen för det hälsofrämjande arbetet i kommunerna.

TEAvisari är ett verktyg för kommuner. Resultaten beskriver den hälsofrämjande verksamheten, dvs. kommunens verksamhet för att främja hälsan och välbefinnandet bland invånarna.

Alla sektorer : Pargas 2019

Alla sektorer : Pargas 2019

	Pargas	Hela landet
Alla sektorer	59	69
Kommunledning	44	78
Grundläggande utbildning	73	67
Gymnasieutbildning	61	69
Yrkesutbildning	..	66
Motion och idrott	60	74
Primärvård	59	67
Kultur	49	59

Pargas stad har 110 öar med fast befolkning, av dessa öar saknar 98 fast vägförbindelse. Detta sätter sin prägel på organiseringen av tjänster, vilket medför extra kostnader.

I bokslutet för 2019 framförs följande: Pargas stads år 2019 resultaträkning visar ett underskott om -5.471 t€. Koncernens soliditet blev 45,7 % (2018: 48,8 %) och den relativa skuldsättningen var 51,0 % (2018: 49,7 %). Stadskoncernen uppfyller således två balansrelaterade kriskommunkriterier.

Befolkningsstrukturen och förändringarna i den är centrala faktorer som påverkar behovet av tjänster. När man planerar tjänster är det nödvändigt att bland annat ta i beaktande att andelen personer med annat modersmål än de inhemska språken ökar, att det blir allt vanligare att bo ensam och att befolkningens utbildningsnivå höjs. För att säkerställa jämlikhet är det dessutom viktigt att följa upp de olika åldersgruppernas hälsa och välfärd och att deras behov av tjänster blir tillgodosedda.

Enligt statistiskt insamlad välfärdsdata ligger indikatorerna för Pargas stad till en stor del på en god nivå, t.ex. vad gäller indikatorerna för trygghet. En del indikatorer visar att det finns ett behov att satsa på ökad välfärd. Dessa indikatorer har beaktats i denna välfärdsberättelse under de olika åldersgrupperna.

I välfärdsberättelsen finns ihopsamlat indikatorer som beskriver Pargas stads ekonomi, livskraft och indikatorer som beskriver de olika åldersgrupperna. De valda indikatorerna beskriver olika teman för utvecklingsarbete, dvs. delaktighet, motion och aktivitet och alkohol/droger och psykisk hälsa.

Indikatorerna beskrivs utvärdering av tyngdpunktsområdena, målen och åtgärderna och utfallet av de uppsatta målen i tabellformat.

2 UTVÄRDERING AV TYNGDPUNKTSOMRÅDENA, MÅLEN OCH ÅTGÄRDERNA

2.1 VÄLFÄRDEN BLAND BARN OCH BARNFAMILJER SAMT BLAND UNGDOMAR

När välfärdsberättelsen för fullmäktigeperioden 2013–5/2017 togs fram valdes ett starkt och fungerande föräldraskap, en aktiv vardag och barns och ungdomars psykiska välbefinnande som tyngdpunktsområden för välfärden bland barn och barnfamiljer samt bland ungdomar.

Barnfamiljernas relativa andel av alla familjer är på nedåtgående och är lägre än i Egentliga Finland i genomsnitt. Antalet barn och ungdomar har varit på nedåtgående i synnerhet i åldersgruppen barn 0–4 år. Antalet barn i låginkomsthushåll i Pargas är lägre än snittet i Egentliga Finland och i hela landet.

Andelen barn i åldern 1–2 år som deltar i kommunalt finansierad heldagsvård är lägre än snittet i landskapet 2017 och här har en stor förändring skett jämfört med 2016. Samma förändring har skett i antalet barn i åldern 3–5 år som deltar i kommunalt finansierad heldagsvård. Likväl är det totala antalet barn i åldern 1–6 år som nås via dagvård mycket högt (83,8 % 2018), dvs. att det är relativt få barn som deltar i heldagsvård, men relativt många som deltar i deldagsvård. En familj kan ansöka om stöd för privat vård av barn om familjen har ett barn under skolåldern som vårdas av en vårdare som familjen anställt eller av en privat dagvårdsproducent. Antalet familjer som får stöd för privat vård av barn är lågt i Pargas.

Antalet primärvårdsbesök inom barnrådgivningen och skolhälsovården ligger på en högre nivå än snittet i Egentliga Finland. När det gäller hälsovårdstjänster har man i Pargas satsat och satsar fortfarande på förebyggande tjänster, bl.a. är resurserna inom rådgivningarna och skolhälsovården i linje med den nationella rekommendationen för personaldimensioneringen beträffande både hälsovårdare och skolläkare. Inom den specialiserade sjukvården har antalet öppenvårdsbesök inom barnpsykiatri hållit sig i stort sett oförändrat, medan antalet öppenvårdsbesök inom ungdomspsykiatri uppvisar en kraftig fluktuation och en tydlig ökning på 2010-talet. Antalet vård dagar i psykiatrisk slutenvård bland barn och

ungdomar i åldern 0–16 år fluktuerar från år till år, men någon tydlig förändring på längre sikt kan inte skönjas i dagsläget.

Pargas stad har från 2015 till 11/2018 tillämpat modellen Voimaperheet som stöd för tidigt ingripande och tillämpar fortsättningsvis konceptet Föra barnen på tal. Modellen **Voimaperheet** är ett koncept som har utvecklats på barnpsykiatriska forskningscentralen vid Åbo universitet och som kombinerar tidig identifiering av problem i barnets beteende och föräldrahandledning via internet och telefon.

Behandlingsprogrammet har utvecklats för förebyggande av beteendeproblem hos barn. Modellen **Föra barnen på tal** syftar till att stödja barnets utveckling speciellt i situationer då det finns svårigheter i barnets livssituation. Målet är att identifiera faktorer som är centrala för barnets välbefinnande och att fundera på hur dessa vid behov kan stödjas. Skolorna ingriper vid mer än 50 frånvarotimmar i samarbete med elevvårdspersonalen i skolan.

I Pargas stad har andelen unga som dricker sig fulla eller röker minskat under en längre tid, men nu har den positiva trenden vänt och andelen ökar oroväckande i alla åldersklasser. Man ingriper i ungas användning av alkohol/droger med stöd av konceptet **Stopp – Valomerkki**. Konceptet Stopp – Valomerkki går ut på att man ingriper omedelbart i användningen av alkohol/droger bland barn och unga under 18 år genom att ordna en diskussion dit det berörda barnet och hens föräldrar inbjuds.

Andelen barn som regelbundet motionerar eller idrottar har minskat under jämförelseperioden, medan andelen barn med övervikt har minskat. Andelen elever som upplever sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller dåligt har ökat.

Minskningen av mobbningen i skolorna har stannat upp. I skolans verksamhetskultur har man försökt hitta olika sätt att förebygga mobbning. Skolorna använder följande mobbningsförebyggande modeller: programmet **Friends**, programmet **Askeleittain**, programmet **Lions Quest**, konceptet **Kiva koulu**, modellen **Koulurauhaa**, **stödelevsverksamhet** och **fadderelevsverksamhet**. Utöver dessa används modellen Verso, dvs. kamratmedling, vid medling vid brott och tvister.

Delaktigheten och känslan av att man kan påverka och att man blir hörd påverkar den generella upplevelsen av hälsa. Högstadiееleverna och gymnasieēleverna upplever att de kan påverka i högre grad än vad högstadiееleverna och gymnasieēleverna gör i genomsnitt i Egentliga Finland och i hela landet.

Socialarbete bland barnfamiljer

Under 2019 tog Pargas familjeenhet emot totalt 474 barnskyddsanmälningar och 71 kontakter. De föregripande barnskyddsanmälningarna var sammanlagt fem till antalet. Det är 32 barnskyddsanmälningar fler, sju kontakter färre och två föregripande barnskyddsanmälningar fler än året innan. Barnskyddsanmälningar gjordes om sammanlagt 210 barn och kontakterna gällde 66 barn. Bedömning av servicebehovet gjordes för totalt 85 barn. Mest anmälningar, kontakter och bedömningar av servicebehovet gjordes gällande barn i åldern 3–12 år.

År 2019 var antalet placerade barn och unga totalt 32. Antalet barn och unga som placerats i brådskande ordning och som en stödåtgärd inom öppenvården samt det totala antalet omhändertagna barn ökade jämfört med 2018. Placeringen av barn och unga fördelas mellan familjevården och anstaltsvården så att 13 barn eller unga har varit placerade i familjevård och 19 barn eller unga i anstaltsvård. Antalet vård dygn i vård utom hemmet ökade under 2019 betydligt inom både familjevården och anstaltsvården.

Familjeenhetens tjänster omfattade under 2019 också alla familjerättsliga tjänster, såsom barnatillsyningsmannens uppgifter och utredningar om vårdnad om barn och umgängesrätt. Under 2019

förbereddes överföringen av Pargas stads barnatillsyningsman till en familjerättslig enhet som organiseras på landskapsnivå. Enhetens verksamhetsställe stannar kvar i Pargas.

Familjerådgivningen

Antalet klienter på Åbolands familjerådgivning har hållit sig på en relativt stabil nivå under de senaste åren. Under 2018 hade familjerådgivningen 237 klienter från Pargas: antalet klienter i åldern 0–6 år var 26, antalet klienter i åldern 7–15 år var 28, antalet klienter i åldern 16–21 år var 6 och antalet klienter äldre än 21 år var 177. På familjerådgivningen får barnfamiljerna hjälp med att finna strategier och lösningar på olika problem i familjelivet och uppfostran.

På familjerådgivningen arbetar en socialarbetare och en psykolog med möjlighet att konsultera barnpsykiatri i form av köptjänst. I Pargas har man kommit överens om att det är hälsocentralpsykologerna (psykologen för barn under skolåldern och skolpsykologerna) som gör undersökningarna som gäller barnens kognitiva utveckling, medan man på familjerådgivningen fokuserar på familjerelationer och att sköta dem. Pargas säljer familjerådgivningstjänster en dag i veckan till Kimitoöns kommun.

Man kan ta kontakt med familjerådgivningen när man vill ha stöd till att vara förälder, när man känner en oro för barnets eller den ungas utveckling, beteende eller psykiska välbefinnande, när familjen har råkat ut för en kris eller när det finns problem i parförhållandet, skillsmässoproblematik eller våld i familjen. På familjerådgivningen planerar man sedan tillsammans med familjen på vilket sätt man ska arbeta. Det kan bland annat handla om medling i familjefrågor, telefonrådgivning, grupper, arbete med babyfamiljer, konsultation med samarbetspartner, arbete i par med samarbetspartner, individuella möten, möten med par och möten med hela familjen.

Familjerådgivningens tjänster är konfidentiella, avgiftsfria och frivilliga. Det behövs ingen remiss.

Ungdomsverkstaden Aktiva

Målgruppen för ungdomsverkstaden Aktiva är unga Pargasbor under 29 år. Aktiva har två verksamhetsformer: Rådgivande verkstaden och Kreativa startverkstaden. På Rådgivande verkstaden är arbetsformen individuella rådgivningssamtal. På Rådgivande verkstaden arbetar en uppsökande socialarbetare och en individuell handledare. Rådgivande verkstaden är en lågtröskeltjänst som man kan komma till utan remiss från myndighet. På Kreativa startverkstaden arbetar två handledare och deltagarna kommer till verkstaden via olika avtal. Verksamheten är fokuserad på hantverkskunskaper, livskompetens och uppgifter som är förenliga med de mål de unga har.

Aktiva har årligen 100–120 deltagare av vilka ca 30 går också på Startverkstaden. Ca 75 % av deltagarna saknar yrkesinriktad utbildning. Ca 70 % av deltagarna är unga män och medelåldern bland deltagarna är cirka 20 år. På årsnivå har antalet deltagare hållit sig på en relativt oförändrad nivå år efter år. Aktiva arbetar också med unga som inte officiellt är arbetslösa arbetssökande.

Aktiva följer ungdomslagen där det föreskrivs om verkstadsverksamhet för unga och om uppsökande ungdomsarbete. Aktiva har som mål att nå alla unga i behov av handledning och aktivitet. Fokus ligger på den ungas individuella mål och att den unga ska kunna uppnå dem. Handledarna på Aktiva deltar i möten med olika samarbetsnätverk och följer med de unga till olika möten och träffar.

Utmaningar som de unga kan ha är t.ex. social fobi, olika former av psykisk ohälsa, att få en lämplig studieplats, att få arbetserfarenhet och att få tillräckligt med stöd. Brister inom området ur deltagarnas synvinkel: svenskspråkig specialläroanstalt och tillräckliga mentalvårdstjänster med låg tröskel.

Ungdomsarbete

Tyngdpunkten i ungdomsarbetet ligger på förebyggande arbete, men ungdomsarbetet kan också vara korrigerande arbete. De unga får fostrande handledning såväl i form av aktiviteter, social samvaro som rådgivning. Huvudtyngdpunkten i stadens ungdomsarbete ligger på de ungas delaktighet, och till aktiviteterna hör bl.a. verksamheten på ungdomsgårdarna, hobbyklubbar, läger och evenemang. Samarbete med skola och tredje sektorn är viktig.

De unga görs delaktiga bl.a. via ungdomsfullmäktiges verksamhet. Enligt 24 § i ungdomslagen ska man ordna med möjlighet för unga att delta i behandlingen av ärenden som gäller ungdomsarbete och ungdomspolitik på lokal- och regionnivå. De unga ska höras i ärenden som gäller dem. Ungdomsfullmäktige utses av stadsstyrelsen.

Inom ungdomsarbetet arbetar man utgående från modellen att initiativ till olika verksamheter ska komma från de unga själva, sedan planerar och genomför man verksamheterna tillsammans.

Målet med det uppsökande ungdomsarbetet är att förebygga de ungas utanförskap och främja deras fysiska, psykiska, sociala och ekonomiska välbefinnande. Det uppsökande ungdomsarbetet hjälper och stöder ungdomar under 30 år. Samarbetet mellan den unga och uppsökande ungdomsarbetaren baserar sig på frivillighet och utgår från de ungas behov och önskemål. Arbetet är mobilt, förebyggande och korrigerande. En väsentlig del av arbetet är att samarbeta med andra parter som arbetar med ungdomar.

Inom specialungdomsarbetet ligger tyngdpunkten i arbetet på att stödja ungdomar i åldern 12–18 år. Specialungdomsarbete är förebyggande arbete där man fäster särskild vikt vid ungdomarnas självkänsla och självkänedom. Inom specialungdomsarbetet ges den unga möjlighet till diskussion och stöd och man kan tillsammans med den unga söka lösningar på problem i olika livssituationer. Specialungdomsledaren jobbar även med smågruppsverksamhet, t.ex. tjejgrupper. I Pargas har specialungdomsarbetaren även ett nära samarbete med skolhandledaren i skolcentret i Pargas kommunområde och med skolkuratorerna i hela staden.

Stadens ungdomsverksamhet är öppen för alla.

2.2 VÄLFÄRDEN BLAND PERSONER I ARBETSFÖR ÅLDER

När välfärdsberättelsen för fullmäktigeperioden 2013–5/2017 togs fram valdes en aktiv vardag, viktkontroll och stöd till fysisk aktivitet, kontroll över vardagen och ansvarstagande, att minska ensamhet och att stödja bildande av nätverk samt att minska alkohol- och drogproblem och problem med mental hälsa som tyngdpunktsområden för välfärden bland personer i arbetsför ålder.

Det finns relativt sett lite statistisk kommunvis data om befolkningen i arbetsför ålder, men nog nationella undersökningar om befolkningens hälsa och välfärd. De nationella undersökningsresultaten kan utnyttjas som riktgivande också vid bedömning av hälsan och välfärden bland Pargasbor i arbetsför ålder.

Enligt den nationella undersökningen FinHälsa 2017 har det gjorts sådana positiva iakttagelser i levnadsvanorna hos befolkningen i arbetsför ålder att daglig rökning har minskat och att det blivit vanligare att vara helnykter och mindre vanligt att dricka sig full. Också förändringarna i den vuxna befolkningens fysiska aktivitet går i rätt riktning med tanke på folkhälsan. Den upplevda livskvaliteten förbättrades i de äldsta åldersgrupperna. En positiv iakttagelse är att det har skett en positiv utveckling i det sociala deltagandet.

I Finland föråldras befolkningen snabbare än i de övriga nordiska länderna och i de flesta andra industriländer. Det betyder också att antalet äldre personer med nedsatt fysisk förmåga och med minnesstörningar kommer att öka dramatiskt under de följande tio åren. Också fetman som fortsätter att öka kan leda till att antalet personer med nedsatt fysisk förmåga ökar ytterligare.

Psykisk belastning och depression är vanliga bland den vuxna befolkningen i Finland. Depressionssymtomen har blivit vanligare bland hela befolkningen och den psykiska belastningen har ökat bland kvinnor i arbetsför ålder. Oroväckande när det gäller den sociala funktionsförmågan är att den upplevda misstron har ökat bland personer i arbetsför ålder.

I de flesta mätare som beskriver hälsan, funktionsförmågan och de faktorer som påverkar dessa finns det en tydlig skillnad mellan de olika utbildningsgrupperna: läget var mest fördelaktigt för personer med eftergymnasial utbildning och sämst för personer med utbildning på grundskolenivå.

På basis av det som beskrivs ovan behövs det förändringar i levnadsvanor. Det behövs hälsosammare kost, mer motion, hjärngymnastik, social delaktighet och aktivitet, mindre alkohol/droger, tobak och beroenden samt slutligen behöver också hela batteriet av resurserna för positiv mental hälsa laddas.

De teman som arbetsgruppen valt för 2019 är delaktighet, motion och kost samt alkohol- och drogärenden och mentalvårdsarbete. Dessa teman stämmer väl överens med de nationella trenderna. Dessa teman ingår också i de olika enheternas mål i budgeten för 2019.

Antalet arbetstillfällen i Pargas har minskat med 4,8 % eller från 5 345 till 5 088 från 2007 till 2017. Mest har antalet arbetstillfällen minskat inom industri och offentlig sektor (staten och försvarsmakten). Inom social- och hälsovård har antalet arbetstillfällen ökat. Inom andra områden är förändringarna betydligt mindre. Befolkningen i arbetsför ålder minskade med 0,8 % från 2018 till 2019. Arbetslösheten i Pargas har under den senaste tiden varit på nedåtgående. I mars 2020 låg arbetslösheten på 6,4 %. Trots det ökade den kommunala andelen av arbetsmarknadsstödet under 2019. Även om arbetslösheten, långtidsarbetslösheten inberäknat, har minskat är det fortfarande svårt för de äldre, partiellt arbetsföra och utländska arbetssökandena att få arbete.

Pargas stad är en stor arbetsgivare. En förutsättning för att personalen ska producera god service är att arbetsgivaren tar väl hand om sin egen personal. Med fungerande HR och arbetarskyddspolicy upprätthålls personalens egen arbetshälsa. En fungerande personalpolitik inleds i rekryteringsstadiet genom väl definierad kompetensprofil och professionella anställningsintervjuer. Anställningen inleds med god inskolning. Under anställningsförhållandets livscykel upprätthålls en konsekvent personalpolitik med speciell tyngdpunkt på ledarskap och medarbetarskap.

2.3 VÄLFÄRDEN BLAND ÄLDRE

När välfärdsberättelsen för fullmäktigeperioden 2013–5/2017 togs fram valdes att minska ensamhet, att stödja funktionsförmågan och förebygga fallolyckor, att minska alkohol- och drogproblem och ekonomiska problem och att stödja personer med minnesstörningar som tyngdpunktsområden för välfärden bland äldre.

Enligt FinHälsa 2017 har den upplevda livskvaliteten förbättrats i de äldsta åldersgrupperna. Många av dem som fyllt 80 år har fortfarande en synnerligen god funktionsförmåga, men samtidigt har det rapporterats om att personer i betydligt yngre åldersgrupper redan kan ha problem med fysisk funktionsförmåga. Tyvärr har det också blivit vanligare att befolkningen i pensionsålder dricker sig berusad.

År 2019 bodde 8,9 % av äldre (75+) på effektiverat serviceboende och ca 2,7 % av äldre (75+) inom långvården. Andelen äldre i långvård var år 2016, 3,8%, så andelen som vårdas inom långvården har minskat. Målsättningen är att ytterligare minska långvårdsplatser inom Pargas i enlighet med de nationella rekommendationerna.

Pargas stad har 123 platser på effektiverat boende i eget regi, och köper ytterligare 56 platser från privata serviceproducenter. Behovet av platser inom vård och omsorg dygnet runt har ökat i och med den allt åldrande befolkningen. Vårdkedjan är under utveckling och målsättningen är att erbjuda kvalitativa tjänster åt de äldre rätt tid och på rätt plats. Man strävar till att undvika onödiga patientflyttningar som kan vara tunga för både kunder och anhöriga. På effektiverade boendeenheter bor allt äldre och allt mer mångsjuka klienter. Av denna orsak finns det ett behov av att upprätthålla och utöka personalens kompetens på boende enheterna. Det behövs ett allt mer specialiserat sjukvårdskunnande och också kunskap inom palliativ vård och terminalvård, utan att dock glömma kunderna sociala behov och psykiska välmående.

Inom primärvården inledde en geriatrisk poliklinik sin verksamhet 2015 och en rehabiliterande enhet, Slussen, inledde sin verksamhet 2017. Slussens verksamhet har inte under år 2019 kunnat användas till sin fulla kapacitet p.g.a. ett stort behov av boende platser. Detta har föranlett att Slussen delvis har använts som en boende enhet för kunder som köat till effektiverat boende. Rehabiliterande verksamhet inom hälsovården är dock under utveckling och målsättningen är att igen kunna erbjuda kunderna aktiv rehabilitering inom hälsovårdssektorn.

Utöver de kvantitativa indikatorer som beskriver servicestrukturen strävas även till att kartlägga äldre personers egna upplevelser av livskvalitet, välmående och eventuell känsla av ensamhet. Känslan av ensamhet varslar ofta om kommande funktionsnedsättningar, användning av hälsovårdstjänster och symtom på depression. I Pargas görs det ett hembesök hos alla 80 år fyllda för att kartlägga deras livssituation. En seniorrådgivning är under planering och målsättningen är att utöka möjligheten att erbjuda hälsogranskningar åt de äldre, med uppföljning. Förebyggande verksamhet i form av mångsidigt arbete för att främja hälsa och funktionsförmåga, samt tidigt stöd riktat mot riskgrupper har i studier visat sig vara effektiva för att upprätthålla hälsa och livskvalitet. Förebyggande arbete i form av servicehandledning, rådgivningsverksamhet i alla kommunområden, fysisk aktivering och tidigt stöd, är såtillvida något som Pargas äldreomsorg kommer att satsa mycket på de kommande åren.

Processerna för bedömning av servicebehov och hemförlovnings har utvecklats aktivt sedan år 2017. En centraliserad bedömning av servicebehovet utförs av professionella handledare och en SAS koordinators utvärderar och kartlägger behovet av boendetjänster. En nyligen rekryterad hemförlovningshandledare ansvarar för hemförlovningsarna, så att de skall vara så smidiga som möjligt och trygga för kunden.

Hemsjukhuset inledde sin verksamhet 2014. Inom hemvården och hälsovårdscentralens mottagningstjänster har det under åren 2016-2017 gjorts en beskrivning av vårdstigen och -processen för kunder med minnesstörningar och minnesskötarnas och minneskoordinators arbetsuppgifter har klaggjorts.

Hemvårdens verksamhet har omarbetats betydligt och i september år 2019 startade Pargas hemvård sitt arbete enligt en helt ny verksamhetsmodell. Hemvården delades in i geografiskt indelade mångprofessionella moduler. Förutom dessa moduler som kallas södra, västra, norra och östra teamen, startades även ett hemförlovningssteam och ett ment team. Hemförlovningssteamet erbjuder tjänster vid hemförlovnings då kundens situation kartläggs mångsidigt och individuell rehabilitering och stöd erbjuds

till hemmet. Denna service har visat sig minska på behovet av hemvård hos kunder som hemförlovas. Detta p.g.a. att effektiv rehabilitering och tidigt stöd förbättrar funktionsförmågan.

Den nya verksamhetsmodellen har förbättrat och effektiviserat verksamheten. Kvaliteten har förbättrats, patientsäkerheten har ökat, tryggheten för kunderna förbättrats och även personalen har visat nöjsamhet inför det nya sättet att arbeta kundcentrerat och mångprofessionellt.

Inom Pargas stads social- och hälsovårdavdelning startade arbetet med att implementera modellen IKINÄ för att förebygga fallolyckor bland äldre 2015. Modellen IKINÄ grundar sig på evidensbaserad kunskap om förekomst och konsekvenser av äldres fallolyckor, riskfaktorer för fallolyckor, bedömning av fallrisken samt sätt att förebygga fallolyckor. Modellen utgör ett verktyg för ett enhetligt, systematiskt och mångprofessionellt arbete för det förebyggande arbetet gällande fallolyckor. Det kontinuerliga arbetet med att implementera modellen till alla enheter har resulterat i en systematisk plan för att upprätthålla kunskapen bland personalen både genom en kartläggning av kunnande och regelbundna utbildningar. IKINÄ modellen används aktivt fortsättningsvis inom vården och omsorgen för äldre.

I Pargas får 9% av alla över 75 åringar närståendevård. Närståendevård är en fin och mänsklig omvårdnad, och man önskar stöda närståendevårdarna i sitt arbete. Det ordnas utbildningar för närståendevårdare, samt alla närståendevårdare har möjlighet att delta i hälsoundersökning.

Antalet långtidssjuka och personer med funktionsnedsättning ökar i takt med att befolkningen åldras. Samtidigt ökar också antalet minnessjukdomar och andra fysiska sjukdomar. Därav är behovet av primärvård och sjukvård stort, samtidigt som det finns ett stort behov av öppenvårdstjänster.

Pargas stad ordnar dagverksamhet för äldre och verksamheten är under utveckling. I allt högre grad vill man även inom dagverksamheten satsa på förebyggande åtgärder och även erbjuda stöd åt kunder med minnessjukdomar i ett tidigt stadie.

Läkemedelshanteringen har utvecklats. År 2019 övergick man inom Pargas äldreomsorg i stor grad till automatisk medicindelning som apoteket utför. Den automatiska medicindelningen har frigjort arbetstid för personalen och även minskat på fel i medicinutdelningen.

För att bemöta framtida behov av en allt ökande äldreomsorg är det även nödvändigt att införa digitala lösningar och utnyttja geronteknologi i en högre grad. Geronteknologi som delvis redan används och som kommer att utökas är bl.a. trygghets alarm med gps avsändare, sensorer som mäter t.ex. fall, distansbesök, läkemedelsrobotar, m.m.

3 SLUTSATSER OCH ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Hälsa och välfärd är något som berör alla förvaltningar och genomsyrar alla beslut som fattas i kommunen. Konsekvenserna av besluten både på kort och på lång sikt borde allt oftare bedömas proaktivt. Besluten påverkar kommuninvånarna, miljön, personalen och organisationen samt ekonomin och därför borde konsekvenserna av besluten granskas separat ur alla dessa perspektiv.

De teman som arbetsgrupperna valt för 2019 är delaktighet, motion och kost samt alkohol- och drogarbete och mentalvårdsarbete. Dessa teman stämmer väl överens med de nationella trenderna. Dessa teman ingår också i de olika enheternas mål i budgeten för 2019.

I välfärdsplansdelen i denna välfärdsberättelse beskrivs det utvecklingsarbete som gjorts och görs beträffande de ovannämnda temana. Av samma tabell framgår också god praxis och yrkeskunskap som utnyttjas när sådana tjänster som rör dessa teman organiseras.

Coronavirusepidemin och begränsningsåtgärderna i anslutning till den har långtgående konsekvenser för befolkningens välfärd och behovet av social- och hälsovårdstjänster. Experterna vid Institutet för hälsa och välfärd (THL) har bedömt att man till en del av tjänsterna begränsade besöken och återkallade icke-brådskande tjänster i ett för tidigt skede. Enligt THL finns det anledning att omsorgsfullt förbereda sig på att minska köerna efter krissituationen. Epidemin och begränsningsåtgärderna uppskattas inverka framför allt på personer som hör till riskgruppen, äldre, personer med psykiska problem och missbruksproblem samt bostadslösa.

De teman som arbetsgruppen före undantagsförhållandena valt för 2020 är trygghet, mentalvårdsarbete och alkohol- och drogarbete samt delaktighet. Dessa teman är aktuella även under undantagsförhållandena och efter dem.

3.1 TRYGGHET

I ljuset av statistiken är Finland det tryggaste landet i världen. Finland klarar sig utmärkt i internationella jämförelser, där man mäter brottslighet, olycksfall och störningar samt förtroendet för myndigheterna och rättssystemet. Finland ligger i de viktigaste undersökningarna bland de fem främsta länderna och placerar sig bäst av de nordiska länderna.

Helhetsbilden av trygghet är alltid komplex och olika säkerhetsproblem är inte direkt jämförbara med varandra. Tryggheten är också i ständig förändring utgående från vilka hot och problem som för tillfället är aktuella och hur vi värderar dem.

Känslan av trygghet är ofta mer betingad av välfärdsåtgärder än säkerhetsåtgärder.

3.2 DELAKTIGHET

Arbetet med att främja delaktighet ingår som en del i de mål som Finlands regering och Europeiska unionen satt upp och lyft fram som ett viktigt led i att motverka fattigdom och förebygga marginalisering. Genom att främja delaktighet kan man också minska ojämlikhet.

Delaktigheten och betydelsen av att främja delaktigheten för hälsa och välfärd lyfts fram i flera nationella program och åtgärdsförslag. I grundlagen, kommunallagen och ungdomslagen används begreppen ta del/delta och påverka; de är båda led till delaktighet.

Delaktighet uppfattas i allmänhet som en upplevelse eller känsla som uppstår när en person är en del av en gemenskap, till exempel via studier, arbete, hobbyverksamhet eller föreningsverksamhet. I en gemenskap tar sig delaktigheten uttryck som uppskattning av medlemmarna, jämlikhet och förtroende samt som individens möjlighet att påverka inom gemenskapen.

Att vara delaktig i samhället innebär att alla har möjlighet till hälsa, utbildning, arbete, utkomst, bostad och sociala kontakter. På nationell nivå är delaktighet en inbyggd del av den demokratiska grundstrukturen.

Medborgarna har därmed en jämlik rätt att delta i och påverka frågor som berör dem och samhällets utveckling.

Människors delaktighet och samhällliga aktivitet varierar beroende på livets gång och livssituationer. När en person känner sig delaktig och har sociala nätverk fungerar dessa faktorer som skydd mot välfärdsunderskott och marginalisering.

Att delta är ett led till att kunna känna sig delaktig. Möjligheten att påverka frågor som rör ens eget liv är en väsentlig del av det samhällliga deltagandet och anknytningen till gemenskapen.

Genom att främja delaktighet kan man förhindra utslagning ur samhället och minska ojämlikhet. Att främja delaktighet är något som behöver tas hänsyn till på många plan såväl i kulturen och praktiken som i strukturerna och strategierna. De samhällliga tjänsterna, som t.ex. social- och hälsovårdstjänster och sysselsättningstjänster, spelar en viktig roll när det gäller att främja delaktighet. Också andra aktörer på olika nivåer har en viktig roll med tanke på att förstärka delaktighet, som t.ex. skolor, arbetsplatser, organisationer, hobbyklubbar, församlingar och föreningar.

Parallellt med arbetet med att bereda social- och hälsovårdsreformen i Egentliga Finland pågick också ett arbete med att ta fram en rapport om delaktighet och tillgänglighet för hela landskapet. I Pargas stads budget för 2019 ingår åtgärder som handlar om att öka delaktighet i flera enheters mål.

3.3 MOTION OCH KOST

Med motion som främjar hälsa och välbefinnande avses all fysisk aktivitet under olika skeden av livet i syfte att upprätthålla och förbättra hälsan och funktionsförmågan.

Med vardagsmotion och det generella begreppet fysisk aktivitet avses all fysisk aktivitet i vardagen, såsom arbets-, skol-, butiks- och hobbyresor samt bl.a. att man rör på sig under rasterna i skolorna och på arbetsplatserna och i olika anstalter. Med hälsotion avses i sin tur motion som syftar att väcka intresset bland de befolkningsgrupper som av hälsomässiga eller andra orsaker har svårt att motionera tillräckligt med tanke på sin hälsa.

Med motionsrådgivning avses främjande av den individuella hälsan och den riktar sig framför allt till dem som rör på sig för litet ur ett hälso- och välbefinnandeperspektiv. Specialidrott och anpassad motion anses i sin tur gälla funktionsnedsatta, långtidssjuka samt sådana äldre personer vars funktionsförmåga är klart nedsatt på grund av ålder, skada eller långtidssjukdom.

Den fysiska aktiviteten har minskat överlag i samhället. För närvarande minskar den fysiska aktiviteten avsevärt när barn växer upp till unga, och endast en bråkdel av de unga rör på sig tillräckligt med tanke på hälsan.

Hela två tredjedelar av barnen och de unga utövar idrott i en förening. Också de barn och unga som inte deltar i föreningsverksamheten ska uppmärksammas eftersom en del av dem kan behöva särskilt stöd för att utöva idrott och motion. I stödet till verksamheten ska man beakta nya motions- och idrottsformer som blivit populära bland barn och unga och som ännu inte finns organiserade i form av traditionell föreningsverksamhet. Betingelserna för sådana hobbyer ska utvecklas så att de motsvarar utövarnas behov. Småbarnspedagogiken och skolan har en betydande roll i fråga om kost och kostpedagogik för barn och unga när det gäller att främja jämlikhet i hälsa.

I ljuset av forskningsrön är handledning kring levnadsvanor (Pargas har medverkat i projektet Vesote om handledning kring levnadsvanor) och motionsrådgivning de bästa sätten att minska den fysiska inaktiviteten. Handledning kring levnadsvanor och motionsrådgivning ska därför integreras i företagshälsovården på arbetsplatserna.

Ett annat effektivt sätt att öka den fysiska aktiviteten under arbetsdagen är att utnyttja arbetsresorna för motion, vilket förutsätter att det finns omklädningsrum, duschar och cykelförvaring på arbetsplatsen. Kollektivtrafiken har också en positiv inverkan på den fysiska aktiviteten eftersom den nästan alltid också innebär cykel- eller promenadsträckor. Kommunerna har en central roll när det gäller att främja aktiv vardagsmotion, i synnerhet när det gäller betingelserna för gångare och cyklister och en samhällsstruktur som gynnar fysiskt aktiva färdformer.

I idrotts- och motionstjänsterna för äldre är det viktigt att det finns tillgång till handledd motion av hög kvalitet som är tillgänglighetsanpassad. Särskild vikt ska fästas vid äldre människor med nedsatt funktionsförmåga eller försämrad hälsa som bor hemma utan regelbunden service. Den här gruppens välbefinnande kan förbättras särskilt med hjälp av anpassad motion och samarbete mellan olika aktörer. Allt fler äldre motionerar och är fysiskt aktiva. I och med åldrandet ökar också antalet långtidssjuka och funktionsnedsatta, men också antalet äldre med god kondition.

Minst cirka 15 procent av befolkningen har begränsningar i funktionsförmågan. En del av dem har svårt att använda motionstjänster som är allmänt tillgängliga och de behöver anpassad motion samt specialkunnskap. Tröskeln till fysisk aktivitet, motion och idrott kan också vara högre på grund av livssituationen, som ofta är mer krävande för personer med funktionsnedsättning än för befolkningen i genomsnitt. Faktorer som hotar välbefinnandet verkar också ofta hopa sig hos samma personer.

Inom social- och hälsovården borde man i framtiden fästa större vikt än tidigare vid att identifiera dem som är fysiskt inaktiva och samarbeta för att stärka servicekedjorna för motion. Kommunerna har en central roll när det gäller att utveckla en livsmiljö och servicestruktur som stödjer fysisk aktivitet bl.a. genom stads- och samhällsplanering. Också det att man upprätthåller och utvecklar fungerande och tillgängliga kollektiva trafikförbindelser uppmuntrar till vardagsmotion och motion i anslutning till arbets- och andra resor.

3.4 ALKOHOL- OCH DROGARBETE OCH MENTALVÅRDSARBETE

Problem med den psykiska hälsan är de vanligaste hälsoproblemen i alla åldersgrupper. Bara en del av dem som har dessa problem söker hjälp.

Psykisk belastning och depression är vanliga bland den vuxna befolkningen i Finland, i synnerhet bland kvinnor i arbetsför ålder och personer som fyllt 80 år. Depressionens betydelse för folkhälsan accentueras av att förstämningssyndromen är den vanligaste orsaken till sjukpensionering (Statistik över pensionstagarna i Finland 2016–2017). Eftersom personer som fått vård på grund av problem med den psykiska hälsan på den specialiserade sjukvårdens olika verksamhetsställen inte deltar i undersökningar lika ofta som andra, kan man göra ett antagande att symtomen på mental ohälsa sannolikt är vanligare än vad som rapporteras här.

Det faktum att den psykiska belastningen och depressionssymtomen blivit vanligare tyder på att det inom alla sektorer i samhället behövs större satsningar än i dag på att främja den psykiska hälsan och på att tidigt diagnostisera och behandla symtomen på mental ohälsa, i synnerhet depression.

Den kommunala social- och hälsovården svarar för förebyggande, tidig identifiering och lämplig behandling av störningar i invånarnas psykiska hälsa samt för rehabilitering i anslutning till detta. De öppna tjänsterna och social- och hälsovårdens basservice är de primära vid behandlingen. Mentalvårdstjänster ordnas också på de psykiatriska poliklinikerna inom den specialiserade sjukvården och i form av psykiatrisk sjukhusvård. Den kommunala socialvården ordnar boendetjänster, hemtjänster och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för psykiska rehabiliteringspatienter.

I fråga om att förebygga och upptäcka problem i den psykiska hälsan bland barn och ungdomar samt tillhandahålla stöd har rådgivningarna samt skol- och studerandehälsovården en viktig roll.

Företagshälsovården stödjer upprätthållandet av den psykiska hälsan och förebyggandet av problem bland befolkningen i arbetsför ålder.

Syftet med alkohol- och drogarbete är att stödja alkohol- och drogfrihet, minska alkohol- och drogrelaterade riskfaktorer och stärka individens resurser och välbefinnande. Den kommunala socialvården och de övriga tjänsterna inom alkohol- och drogarbete och mentalvårdsarbete ska bilda en ur klientens synvinkel fungerande helhet. Socialvårdens service riktar sig till missbrukare av alkohol/droger, deras anhöriga och andra närstående. Hjälpbehövande ska få tjänster inom alkohol- och drogarbete omedelbart och rätten till dessa tjänster är subjektiv.

En gravid mamma som använder alkohol och/eller droger, det ofödda barnet och hela familjen ska garanteras tillräckliga stödåtgärder redan under graviditeten. Om det finns grundad anledning att misstänka att ett ofött barn omedelbart efter sin födelse kommer att behöva stödåtgärder inom barnskyddet ska man före barnets födelse göra en föregripande barnskyddsanmälan.

Med alkohol- och drogprevention avses förebyggande och minskning av skador som orsakas av alkohol och droger. Syftet med arbetet är att minska efterfrågan, tillgång, utbud och skador avseende alkohol och droger och främja hälsa, säkerhet och välfärd.

DEL II VÄLFÄRDSPLAN FÖR FULLMÄKTIGEPERIODEN 6/2017–5/2020

4 TYNGDPUNKTSOMRÅDEN OCH RIKTLINJER I KOMMUNSTRATEGIN

PARGAS STRATEGI 2018–2022

I välfärdsberättelsen skrivs in sådana prioriteringar och riktlinjer från kommunstrategin som gäller kommuninvånarnas välbefinnande. Målbilden för Pargas strategi är en kreativ skärgård. Med temat kreativ skärgård vill man lyfta fram de starka sidor och egenskaper som gör Pargas till en unik och attraktiv plats att bo, jobba, driva företag och resa i.

Pargas jobbar just nu med strategin på ett nytt, involverande sätt. Strategiarbetet har kommit till ett skede där handlingsplanen har börjat implementeras. I Pargas har man slagit fast fem tyngdpunktsområden och under dem har man tillsammans planerat 41 olika konkreta handlingar med hjälp av vilka målen kan uppnås. Handlingarna bearbetas i särskilda arbetsgrupper och arbetet med att bearbeta de 16 första handlingarna har startat senast i mars 2019.

I välfärdsberättelsen valde man att ta med följande tyngdpunktsområden enligt åldersgrupp:

Välfärden bland barn och barnfamiljer samt bland ungdomar:

Ett starkt och fungerande föräldraskap, en aktiv vardag och barns och ungdomars psykiska välbefinnande

Välfärden bland personer i arbetsför ålder:

En aktiv vardag, viktkontroll och stöd till fysisk aktivitet, kontroll över vardagen och ansvarstagande, att minska ensamhet och att stödja bildande av nätverk samt att minska alkohol- och drogproblem och problem med mental hälsa

Välfärden bland äldre:

Att minska ensamhet, att stödja funktionsförmågan och förebygga fallolyckor, att minska alkohol- och drogproblem och ekonomiska problem och att stödja personer med minnesstörningar

I tabellen nedan har man länkat samman handlingarna från strategin och tyngdpunktsområdena från välfärdsberättelsen:

5 SÄRSKILDA PROGRAM OCH PLANER FÖR ATT FRÄMJA VÄLFÄRDEN

Centrala dokument och program gällande välfärd som beretts i kommunen eller som i övrigt styr verksamheten i kommunen:

Ekonomi och livskraft

- Pargas stads strategi och handlingsplan 2018–2021

Barn, ungdomar och barnfamiljer

- Välfärdsplan för barn och unga (ingår i välfärdsberättelsen)

- Plan för småbarnspedagogik
- Förskolans läroplan
- Läroplan för den grundläggande utbildningen
- Läroplan för gymnasieutbildningen
- Operativ jämställdhetsplan
- Handlingsprogram för rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsövård och förebyggande munhälsövård

Personer i arbetsför ålder

- Handlingsplan för ingripande i och hantering av våld i par- och närrelationer (ska uppdateras 2019)

Äldre

- Äldrepolitiskt program

Alla åldersgrupper

- Pargas stads program för integrationsfrämjande

6 RAPPORTERING OM MÅLEN I VÄLFÄRDSPLANEN FÖR 6/2017–2018

År 2019 rapportering är markerad med gul bakgrundsfärg för att göra det lättare att läsa i följande tabell.

STÖDJA BARN OCH UNGDOMAR I DERAS UPPVÄXT OCH UTVECKLING SAMT FRÄMJA VÄLFÄRDEN BLAND BARNFAMILJER

Mål	Åtgärder och de ansvariga instanserna	Resurser	Utvärderingsmätare	Främjande av välfärd
Starkt och fungerande föräldraskap	<p>Stöd i föräldraskapet – skapa möjligheter till samtal om föräldraskap</p> <p>I familjeförberedelsegruppen lyfts tankar om föräldraskapet fram. Målet är att möjliggöra kamratstöd och hjälpa föräldrar att bilda nätverk med varandra.</p> <p>Stöd till föräldrarnas frivilliga nätverk. Ge tillgång till samlingsplatser med låg tröskel</p>	<p>Rådgivningen</p> <p>Skolhälsovården</p> <p>Småbarnspedagogiken</p> <p>Skolväsendet</p> <p>Socialväsendet</p> <p>Ankarets styrgrupp</p> <p>MONA - Mångprofessionell samarbetsgrupp</p>	<p>Antalet barnskyddsanmälningar</p> <p>Vårnadshavarnas respons om vad de anser om elevvården och föräldramötena på daghem och skolor.</p> <p>Regelbunden utvärdering och respons om kurserna inom familjeförberedelse.</p>	<p>Från början av 2019 har det ordnats familjeförberedelsekurser, som omformats utifrån en enkät som gjordes 2018. Kurserna bygger på gruppbildning, nätverkande och kamratstöd. Kurserna organiseras enligt modellen för multiprofessionellt stöd och vägledning. Kurserna börjar under graviditeten och fortsätter efter att barnet fötts.</p> <p>Familjeförberedelseverksamheten har regelbundet utvärderats genom kursresponser.</p>

	<p>(familjecaféer, lekplatsverksamhet). Skapa grupper för bestämda behov, såsom mamma-baby-grupper, grupper för fosterföräldrar eller invandrarfamiljer. Stöd till föräldrar och familjer i växelverkan genom ICDP-programmet både under kundbesök och i form av kamratstöd. Personalen känner till vilka elektroniska tjänster och former av kamratstöd som finns tillgängliga inom tjänster för barn och familjer i området. Personalen kan hänvisa föräldrarna och familjerna till dessa tjänster. Föräldramöten i skolor och inom småbarnspedagogiken görs om till interaktiva möten där fokus är riktad på barns och ungas välfärd ur ett brett perspektiv.</p>			<p>Verksamhetens nuvarande form, metoder och innehåll har upplevts som fungerande och bra.</p> <p>Pargas stads kulturenhet tillsammans med Folkhälsan har startat en föreläsningsserie för tonårsföräldrar med olika aktuella teman och diskussioner.</p> <p>Redan nu har det grundats en föräldragrupp som på eget initiativ fortsätter diskussionerna tillsammans med specialundningsledare och fritidsledare. Bland annat kommer man att träffas på ungdomsgården för vidare diskussioner.</p> <p>Mannerheims Barnskyddsförbund MLL:s föräldracafé.</p> <p>Tonåring i familjen – grupper och föreläsningar.</p> <p>Specialundningsledaren i aktiv kontakt med föräldraföreningar och Folkhälsan.</p> <p>Stöd till och integration av familjer med invandrarbakgrund.</p> <p>Biblioteket ordnar mångkulturellt program för familjer, oavsett modersmål.</p> <p>Tonåring i familjen verksamhet (grupper och föreläsningar)</p> <p>ICDP-föräldragrupper</p> <p>Verksamheten i familjehuset Ankaret stärks.</p> <p>Vid sidan av skolorna är Hem och skola-föreningarna med och ordnar föräldramöten och evenemang med olika teman för hemmen.</p>
--	--	--	--	--

				<p>Stadens webbplats har förnyats under 2019. Rådgivningen och skolhälsovården har uppdaterat sina uppgifter och lagt till nyttiga länkar för kunderna, temat är aktualitet och information som är lätt att hitta.</p> <p>I mottagningsituationer är det allt oftare så att kunden hänvisas till att söka och använda digitala tjänster.</p> <p>Nya former av föräldramöten har prövats och ska utvecklas inom småbarnspedagogiken för att nå flera vårdnadshavare.</p> <p>Småbarnspedagogiken har i samarbete med familjeenheten startat ett öppet daghem 1 förmiddag/vecka där barnet deltar tillsammans med en vuxen. Planen är att utveckla öppen verksamhet i samarbete med andra enheter och tredje sektorn.</p> <p>Det har deltagits i programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (LAPE).</p> <p>LUOTSI-utbildningen genomfördes år 2020, 15 deltagare.</p> <p>Föreläsningar för målgrupp Tonåring i familjen har hållits under vår och höstterminen.</p>
	<p>Göra det lättare att ta upp oron och att få hjälp. Tidigt ingripande i familjernas problem</p>	<p>Rådgivningen Skolhälsovården Småbarnspedagogiken Skolväsendet</p>	<p>Antalet barn i åldern 0–17 år som omfattas av barnskyddets öppenvård</p>	<p>Arbetsättet har förnyats, ökat samarbete med viktiga samarbetspartner. Tyngdpunkt i förebyggande arbete. Det har gjorts satsningar på tjänster enligt</p>

<p>och organisering av stöd.</p> <p>Att ta upp oron är på allas ansvar.</p> <p>Familjecentrerad, mångprofessionellt arbetssätt och nätverksarbete.</p> <p>Stärka och utveckla verksamheten på Familjehuset Ankaret.</p> <p>Stöd till familjer genom tidigt ingripande, t.ex. med hjälp av förebyggande familjearbete.</p> <p>Tillgång på familjerådgivningstjänster i rätt tid.</p> <p>Omfattande hälsogranskningar på rådgivningen med behövliga stödåtgärder.</p>	<p>Socialväsendet</p>	<p>(procentuell andel av alla barn).</p> <p>0 - 17-åringar som placerats utanför hemmet, % av befolkningen i samma ålder</p>	<p>socialvårdslagen: utökad personal (två socialarbetare + en socialhandledare i framtiden).</p> <p>För att kunna ta upp oron krävs en god förmåga till kommunikation och samspel. De anställda inom social- och hälsovårdsväsendet och bildningsväsendet fortbildas inom ramen för ICDP/Programmet Vägledande samspel. Målet är att stärka medarbetarnas personliga yrkeskompetens och gemensamma förhållningssätt till kunderna i all service för barnfamiljer. År 2019 ordnades utbildning på nivå 1 på svenska och år 2020 ordnas utbildning på nivå 1 på finska.</p> <p>Personalen har deltagit i en utbildningsdag med temat Föra barnen på tal.</p> <p>Vi skulle eventuellt kunna ta i bruk riskbedömningsblanketten MARAK i Pargas (förebyggande av våld i nära relationer)</p> <p>Mödra- och barnrådgivningen har möjlighet att ge kunden kristid till psykolog (en timme per vecka).</p> <p>Akuta tider till läkare på hälsovårdscentralen och för skolelever möjlighet att snabbt få läkartid varje vecka.</p> <p>Under 2019 skulle vi kunna fundera ytterligare på hur vi kan stärka våra sätt att arbeta i nätverk.</p> <p>Projektet Voimaperheet har pågått i Pargas från 2/2015</p>
--	-----------------------	--	--

			<p>till 11/2018. Sedan projektet startade har det skickats ut 616 st. enkäter till familjer. Familjerna har lämnat tillbaka 410 st. enkäter. Antalet familjer som uppfyllt kriterierna har varit 38 st. Familjer som tackat nej till behandlingsprogrammet 11 st., familjer som avbrutit behandlingsprogrammet 3 st. och 3 st. har inte kunnat nås. Totalt har 21 barn med familjer fullföljt programmet. Tillsvidare fortsätter projektet inte i Pargas, eftersom antalet familjer som uppfyller kriterierna är lågt, liksom också antalet familjer som deltagit i programmet.</p> <p>Tonåring i familjen – träffar, föreläsningar för föräldrar.</p> <p>Genom bedömning av servicebehovet ges föräldrarna stöd i att ta upp sin egen oro och sitt eget behov av hjälp. Stöd ordnas med hjälp av ett mångprofessionellt stödnätverk.</p> <p>Samarbetet mellan familjearbetet och rådgivningen utvecklas 2020. Målet är att enklare och snabbare kunna erbjuda familjerna stöd.</p> <p>Olika program och metoder i praktiken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ICDP • Voimaperheet (till och med 11/2018) • Ta till tals • Föra barnen på tal • Beardslee familjeintervention
--	--	--	--

			<p>(“längre Föra barnen på tal”)</p> <ul style="list-style-type: none"> • TRAPPAN • Stopp - Valomerkki <p>Omfattande hälsoundersökningar på rådgivningen och i skolan med behövliga stödåtgärder.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Görs vartannat år (senast 2019), föräldrarna till eleverna i årskurs 5 och 8 med på hälsoundersökningarna • Undersökningen Barns hälsa, välfärd och service – LTH (insamling av information vid 4 års ålder, utvärdering och behandling av resultaten 2020) • Omfattande hälsoundersökningar vid 4 månaders, 18 månaders och 4 års ålder • FinBarn (FinLapset)-undersökningen (insamling av information, spädbarn i åldern 3–6 månader, februari–oktober 2020) • Hälsoundersökning i årskurs 1 och läkarundersökning i årskurs 2 i gymnasierna och yrkesläroanstalterna <p>Stödgrupp för inläring (OTR) Studerandehälsovårdsgruppens regelbundna möten i olika skolor</p>	
	<p>Stärka samarbetet mellan småbarnspedagogik, skola och hem * Utveckla utvärderings- och</p>	<p>Lärarna Barntädgårdslärarna Skolornas rektorer Daghemsföreståndarna</p>	<p>Föräldrarnas deltagande i föräldramöten och övriga gemensamma träffar och möten inom</p>	<p>Wilma- ibruktaget för förskolan Wilma- blanketter för t.ex. memo utvecklats för förskolan</p>

	<p>inlärningsamtal till interaktiva situationer som främjar inläring och välbefinnande.</p> <p>* Dialog mellan skola, hem och småbarnspedagogik (Ta till tals tidigt). Utveckla användning av Wilma och användning av mer positiv respons.</p> <p>* Fungerande föräldramöten i samarbete med de olika intressentgrupperna för småbarnspedagogik och skola.</p> <p>* Öppet hus på daghem och skola så att vårdnadshavarna kan bekanta sig med verksamhetskulturen på daghem och i skolan.</p>		<p>småbarnspedagogik och skola.</p>	<p>Popup diskussionstillfälle med temat skola och småbarnspedagogi järjestettiin 24.5.2018 i Familjehuset Ankaret. Motsvarande tillfälle kommer att hållas under år 2019 i något av kommunområdena.</p>
Aktiv vardag	<p>Främja aktivitet i barns och ungas vardag. Uppmuntra till motion.</p> <p>* Personlig handledning (t.ex. Movetest, broschyr för familjer med tips). Obs! Movetest finns i läroplanen för den grundläggande utbildningen.</p> <p>* Vad göra med barnen? -&gt; Info på nätet/broschyrer om olika aktiviteter och ställen, som exempel Västerås.</p>	<p>Ungdoms- och fritidsväsendet. Rådgivningen Skolhälsovården Småbarnspedagogiken Skolväsendet</p>	<p>Utövar motion som ger andfåddhet högst en timme per vecka under fritiden, % av eleverna i årskurs 8 och 9</p> <p>Utövar motion som ger andfåddhet högst en timme per vecka under fritiden, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet</p> <p>Utövar motion som ger andfåddhet högst en timme per vecka under fritiden, % av eleverna i</p>	<p>Fr. januari 2019 har staden anställt en idrottsinstruktör på deltid. Idrottsinstruktören skall aktivt arbeta med barn och unga som målgrupp, bland annat starta idrottsklubbar och på det sättet sporra till motion. Stadens kulturenhet gör ett försök med klubbar för åk 3-6 i varje skola, en klubb pågår fem veckor, sedan byter man innehåll. Avsikten är att på det sättet visa på det utbud av aktiviteter som finns i staden och kanske leda barnen till den organiserade verksamheten som finns inom tredje</p>

	<p>* Stadens fritidsväsande och föreningar berättar om olika idrottsmöjligheter och fritidssysselsättningar .</p> <p>Fokus på att främja välfärd och motion som en del av barns och ungas vardag genom arbetsätten och läroinnehållet för skolornas gymnastik- och hälsokunskapsundervisning.</p> <p>Tillämpa ett systematiskt arbetsätt i rådgivningen och inom skolhälsovården att reagera på övervikt och att styra familjerna och ungdomarna mot hälsosammare levnadsvanor. Tillämpa rekommendationen över god medicinsk praxis i förebyggande och behandling av barns och ungas övervikt.</p>		<p>årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter</p> <p>Övervikt, % av eleverna i årskurs 8 och 9</p> <p>Övervikt, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet</p> <p>Övervikt, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter</p> <p>Antalet överviktiga barn under skolåldern</p> <p>Statistiska uppgifter från rådgivningen och skolhälsovården om antalet överviktiga barn (håller på att utvecklas).</p>	<p>sektorn. Klubbarna hålls genast efter skoltid.</p> <p>Kulturläroplanen genomförs för första gången i sin helhet i samtliga skolor under läsåret 2018-2019. Avsikten är att en elev som går 9-11 år i skola i Pargas kommer på det viset i kontakt med samtliga olika kultur- och konstformer under skoltid. Det kan vara i form av föreställningar, utställningar, museibesök, konserter eller workshopar. "En garanti för att alla barn o unga har en jämlik möjlighet. Kultur o konst stöder kommunikation, samarbete, empati och det egna initiativet. Kan ge ett verktyg att förstå sig själv och omgivningen och stöda hanteringen av vardagen och inläringen."</p> <p>FinBarn (FinLapset)-registret: Övervikt och fetma hos barn och unga. Rådgivningen och skolhälsovården har granskat statistiska data hösten 2019. Diskussioner har förts om metoderna och utmaningarna i arbetet. I verksamheten används THL:s handledning för att ta upp övervikt hos barn som riktar sig till professionella.</p> <p>Info på Ung.pargas.fi</p> <p>Det har deltagits i projektet för utveckling av handledning kring levnadsvanor, VESOTE.</p> <p>Klubbar för åk 3-6 testades under vårterminen. Men konceptet behövs utvecklas och önskemål om terminsvisa klubbar har kommit.</p>
--	--	--	--	--

<p>Öka motion i olika omgivningar (låg tröskel) * Verksamhetsmodellerna Skolan i rörelse börjar tillämpas i skolorna och inom småbarnspedagogiken i Pargas. * Flera sportsliga hobbyklubbar för skolelever i anslutning till skoldagen. * Aktivera elever att gå eller cykla till och från skolan. * Aktiv sommarverksamhet till ungdomar som inte får sommarjobb och som annars bara skulle vara passiva hemma (nu är verksamheten riktad främst till barn). * Utnyttja digitala möjligheter (aktivitetsarmband, appar osv.).</p>	<p>Skolväsendet Småbarnspedagogiken Ungdomsväsendet Idrottsväsendet</p>	<p>Medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna i årskurs 8 och 9 Medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-) Medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet Medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter Antalet deltagare i sportsliga hobbyklubbar för skolelever</p>	<p>Nyanställd idrottinstruktör från januari 2019 arbetar med barn och unga som målgrupp. Klubbverksamhet för barn och unga byggs upp. Samarbete med småbarnspedagogiken och motion planeras som bäst. Målet är att skapa skolgårdar som inspirerar till motion, Skräbböle skola och Nilsby skola har 2018 fått sk miniarenor. 2019 förnyas skolgården vid Kyrkbackens skola och planeringen för förnyandet av Björkhagens skola inleds. Sommarverksamhet för barn i lågstadieåldern hålls i Nagu, Korpo och Pargas. Delvis ett samarbete med tredje sektorn. I Pargas centrum kommer att ordnas verksamhet för sommarlediga ungdomar under sommaren 2019. Idrottsklubbar i Houtskär/Korpo Försöker aktivera ungdomar utan sommarjobb, fortsätter jobba vidare med det. Testar olika metoder. Ungasideer.fi Samarbete med tredje sektorn. Det ordnas arbetsverksamhet och annan verksamhet för unga under skollov. Sommarverksamhet för lågstadiebarn har arrangerats. Sommarverksamhet för högstadieåldern är utmanande att få igång. Idrottsklubbar har</p>
---	---	--	--

			arrangerats i Houtskär och Korpo.
<p>Tillägna sig hälsosamma kostvanor</p> <p>Material (t.ex. portalerna Syö hyvää och Neuvokas perhe) som utvecklats för kostrådgivning utnyttjas på rådgivningen och skolhälsovården.</p> <p>Fostran till hälsosamma levnadsvanor stöds i alla tjänster. Familjerna uppmuntras till en regelbunden måltidsrytm, gemensamma måltider och hälsosam kost.</p> <p>Måltiderna inom småbarnspedagogik och skola utvecklas så att man följer läroplanerna för småbarnspedagogik, förskoleundervisning, grundläggande utbildning och gymnasieutbildning i måltiderna.</p> <p>Bra mellanmål på ungdomsgårdarna.</p> <p>Information om skolmat-agentverksamheten och därmed få barn, elever och andra intressentgrupper att delta i planering och genomförande av skolmåltiderna.</p>	<p>Rådgivningen</p> <p>Skolhälsovården</p> <p>Småbarnspedagogiken</p> <p>Skolväsendet</p> <p>Centralköket</p>	<p>Äter inte skollunch dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9</p> <p>Äter inte skollunch dagligen, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet</p> <p>Äter inte skollunch dagligen, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter</p> <p>Utvärdering av läroplanerna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning (avsnitt 5.5 Annan verksamhet som stödjer målen för undervisning och fostran i LP för grundläggande utbildning).</p> <p>Regelbundna samarbets- och utvecklingsmöten mellan undervisningspersonalen och personalen som svarar för kosthållet inom småbarnspedagogik och skola.</p>	<p>Rådgivningen och skolhälsovården använder Neuvokas perhe-material i sitt arbete. Olika former av dieter ökar. Mer utbildning behövs om dem. Tillgång till näringsterapeutjänster vore bra och skulle stödja den handledning som ges inom ramen för rådgivningen och skolhälsovården.</p> <p>En av verksamheterna på ungdomsgårdarna är att göra mellanmål tillsammans. Där försöker man lära ut både kökskunskaper och vikten av hälsosamma mellanmål.</p> <p>I olika skolorna arrangerar Hem och skola och 4H kockklubbar, även stadens ungdomsverksamhet samarbetar kring kockklubb (Food Corner) på ungdomsgården.</p> <p>Satsning på godisfritt och minskad sockermängd inom småbarnspedagogiken.</p> <p>På ungdomsgårdarna har det lagats både mellanmål och fredags dinner tillsammans med ungdomarna.</p> <p>På ungdomsgårdarna är energidrycker förbjudna och det har fungerat bra.</p>

	Stärka samarbetet med de aktörer inom tredje sektorn som har kännedom om hälsosam mat och förnuftiga kostvanor.			
	<p>Miljö som uppmuntrar till aktivitet</p> <p>I stadens investeringsbudget beaktas målsättningarna för främjande av välfärd och hälsa genom att öka näridrottsplatser och rusta daghemsgårdarna och skolgårdarna i ett sådant skick att de uppmuntrar till motion och idrott. Säkra att lokalerna för inomhusmotion på daghem och skolor gör det möjligt att följa läroplanerna för småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Betydelsen av vardagsmotionen betonas (krävs cykelvägar osv.).</p>	Investeringsbudgeten	Liikuntapaikkojen investoinnit (€/asukas)	<p>Staden strävar till att förnya skolgårdarna och göra dem inspirerande för motion. 2018 har Skräbböle och Nilsby skola fått sk miniarenor. 2019 förnyas Kyrkbacken skolas skolgård och planeringen av Björkhagens skolas gård inleds.</p> <p>I stadens investeringsbudget för år 2019 har reserverats medel för förverkligande av näridrottsplats vid Nagu Kyrkbackens skolgård, padelbana invid Finby skidstadion samt planering och förverkligande av lekpark och övriga aktiviteter i Centralparken.</p> <p>Cykel- och gångvägar samt aktiverande samlingsplatser har beaktats i handlingsplanen för stadens strategi.</p> <p>Småbarnspedagogiken har fortsatt att utveckla utepedagogiken inom verksamheten samt utvecklat daghemsgårdarna så att de inspirerar till lek och rörelse. Daghemsgårdarna är också öppna för allmänheten under kvällar och veckoslut.</p>
Barns och ungdomars psykiska välfärd, delaktighet och	<p>Öka kamratskap och minska mobbning</p> <p>Bygga upp en fungerande Pargasmodell för att öka elevernas trivsel i</p>		Inga nära vänner, % av eleverna i årskurs 8 och 9	Lågtröskelverksamhet efter skoltid; läxklubbar i skolans regi, frivilliga grupper som skolkurator håller för elever.

<p>kamratskap ökar</p>	<p>skolan och deras möjligheter att påverka sin egen vardag. Stärka barns och ungas färdigheter till samarbete och interaktion samt kulturen att göra tillsammans bland barn, ungdomar och vuxna.</p>		<p>Inga nära vänner, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet Inga nära vänner, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter Mobbats i skolan, % av eleverna i årskurs 8 och 9 Mobbats i skolan, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-) Mobbats i skolan, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet Mobbats i skolan, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter Färdigheter i samarbete och interaktion som en del av läroplanerna för småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning (månsidig kompetens).</p>	<p>Ordna stödpersonsverksamhet. Ordnats fortbildningar för personalen i skolorna både i "Må bra tillsammans/ Hyvää mieltä yhdessä" samt "VERSO-vertaisovittelu" programmen. Fortbildningarna ordnats på både svenska och finska. Börjat använda Vertaisovittelu i endel svenska och finska lågstadier. Tagit i bruk Må bra tillsammans - lektionsmaterial. Ungdomsfullmäktige Öppet ungdomsforum, ungdomsgårdarnas metod för att ungdomar skall komma med initiativ och vara delaktiga. Ungdomsfullmäktige har gett utlåtande om centralparken och gratis preventivmedel för unga. På ungdomsgårdarna har man jobbat med ungdomarnas delaktighet och tillsammans planerat och genomfört olika projekt som övernattningar, Himos resa, paintball m.m.</p>
	<p>Öka delaktigheten Möjligheter till fritidssysselsättningar med låg tröskel till barn och ungdomar i alla åldrar. Aktiv elevkårsverksamhet som en tydlig del av skolans verksamhetskultur som är ändamålsenlig för åldersgruppen.</p>	<p>Skolkuratoren Elevvårdsgrupperna i skolorna Mångprofessionella samarbetsgruppen MONA</p>	<p>Elever som inte vet hur de kan påverka i frågor som gäller skolan, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (-2015) Goda möjligheter att påverka i skolan, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2017-) Goda möjligheter att påverka i läroanstalten, % av</p>	<p>I de olika kommundelarna arrangeras sk öppna ungdomsforum för de unga. Det är öppet för alla unga att delta i mötena, där kan man sedan komma med tankar och idéer. De unga skall sedan själva, med stöd av ungdomsledaren, föra idéerna och verksamheterna vidare. Inom ungdomsarbetet arbetar man utgående från</p>

		<p>eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (2017-)</p>	<p>modellen att initiativ till olika verksamheter skall komma från de unga själva, sedan planerar och genomför man verksamheterna tillsammans med en ungdomsledare, tredje sektorn eller annan samarbetspart. Detta för att sporra de unga att ta egna initiativ och ta ansvar för sin egen fritid.</p> <p>En av tyngdpunkterna inom småbarnpedagogiken är att öka barnens- och vårdnadshavarnas delaktighet inom verksamheten. Uppföljning görs varje år.</p> <p>Ungdomsarbetet har varit att engagera och aktivera ungdomarna att göra saker. Att de kommer på en idé och genomför dem med ungdomsledaren.</p>
<p>Förbättra det psykiska välbefinnandet</p> <p>Tidigt ingripande i rådgivningen och skolhälsovården beträffande barn med psykiska symtom. Programmet för verksamhetsmodellerna Voimaperheet och depressions-screening.</p> <p>Ta i bruk verksamhetsmodellerna Pakka (modellen planeras eventuellt som ett projekt för hela landskapet för att råda bot på missbruksproblem).</p>	<p>Neuvola Kouluterveydenhuolto Päihdetyöntekijä</p>	<p>Måttlig eller svår ångest, % av eleverna i årskurs 8 och 9</p> <p>Måttlig eller svår ångest, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet</p> <p>Måttlig eller svår ångest, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter</p> <p>Ordentligt berusad minst en gång i månaden, % av eleverna i årskurs 8 och 9</p> <p>Ordentligt berusad minst en gång i månaden, % av</p>	<p>Ungdomsgårdarnas verksamhet</p> <p>lågtröskelverksamhet</p> <p>Utveckling av näridrottsplatser.</p> <p>Samarbete med tredje sektorn.</p> <p>Projektet Voimaperheet har pågått i Pargas från 2/2015 till 11/2018. Sedan projektet startade har det skickats ut 616 st. enkäter till familjer. Familjerna har lämnat tillbaka 410 st. enkäter. Antalet familjer som uppfyllt kriterierna har varit 38 st. Familjer som tackat nej till behandlingsprogrammet 11 st., familjer som avbrutit behandlingsprogrammet 3 st. och 3 st. har inte kunnat nås. Totalt har 21 barn med familjer fullföljt programmet.</p>

			<p>eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet</p> <p>Ordentligt berusad minst en gång i månaden, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter</p> <p>Röker dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9</p> <p>Röker dagligen, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet</p> <p>Röker dagligen, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter</p>	<p>Tillsvidare fortsätter projektet inte i Pargas, eftersom antalet familjer som uppfyller kriterierna är lågt, liksom också antalet familjer som deltagit i programmet.</p> <p>Tjänsten Psykporten.fi i bruk.</p> <p>Inom småbarnspedagogiken finns en stor oro över familjers ork och välmående, vilket kan avspegla sig på barnen. Ett utökat samarbete speciellt med barn- och familjerådgivningen, familjeenheten samt tredje sektorn är under arbete.</p>
--	--	--	---	---

VÄLFÄRDEN HOS MÄNNISKOR I ARBETSFÖR ÅLDER

Mål	Åtgärder och de ansvariga instanserna	Resurser	Utvärderingsmätare	Främjande av välfärd
<p>Aktiv vardag, viktkontroll och stöd till fysisk aktivitet</p>	<p>Motionsutmaning till alla pargasbor</p> <p>Vad är det som får pargasborna att röra på sig?</p> <p>Tävling/utmaning bland alla kommuninvånare.</p>	<p>Kultur- och fritidsväsendet</p> <p>Föreningar</p> <p>Ammatillinen tukihenkilö</p> <p>Sosiaaliohjaajan jalkautuminen</p>	<p>Liikuntapaikkojen käyttötuotot (€/asukas)</p> <p>Deltagarantal</p>	<p>Möjlighet att delta i Kombis måndsidiga motionskurser.</p> <p>Vi utvecklar och utvidgar cykelleder och motionsstråk varje år</p> <p>Äventyrsgolf i centralparken fr.o.m. 2018</p> <p>PIF-center (Pargas idrottsförening) är en mötesplats där gamla o unga möts i motionens tecken. PIF-center öppnades 2017.</p> <p>Tillsammans med PIF erbjuder staden möjlighet till fina skidspår.</p> <p>Möjlighet till vattengymnastik i Folkhälsanhuset för Pargas</p>

				<p>stads personal och övriga grupper bl.a föreningar.</p> <p>Motionsaktiviteter med stöd av socialt arbete för långtidsarbetslösa och klienter inom missbrukar- och mentalvården.</p> <p>Grupperna för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och för social rehabilitering på verksamhetscentralen Kikaren, t.ex. motion för deltagarna med stöd från verksamhetscentralen Kikaren.</p> <p>Allt fler deltar i Kombis motionskurser. Intresset har ökat under 2019.</p> <p>VIP-klubb. Personer som är intresserade av konst och kultur men som av olika anledningar (ensamhet, "blir inte av", känns svårt) inte deltar i kulturlivet och – utbudet samlas regelbundet för att tillsammans besöka olika konst och kulturtillställningar och vid tillfälle samtala om upplevelsen. 40 personer deltar i klubbens verksamhet. Koordineras av kulturenheten.</p>
	<p>Näringsterapeutjänster</p> <p>Föreläsningar om kost och näring.</p> <p>Näringsterapeutjänster för specialgrupper.</p>	<p>Kombi Hälsovården</p>	<p>Diabetes perusterveydenhuollon lääkärin avosairaanhoidon vastaanoton käyntisyynä, % kirjatuista käyntisyistä</p> <p>Antalet föreläsningar</p>	<p>Medborgarinstitutet har ordnat kurser och föreläsningar i hälsa, mat och välmående.</p> <p>En föreläsning i "den bästa träningen" med Lovisa Sandström ordnades i januari.</p> <p>Flera matlagningskurser och välmåendekurser har ordnats under årets gång.</p>

<p>Motionsrådgivning Motionsrådgivare inom idrott och kultur med låg tröskel.</p>	<p>Kultur- och idrottsväsendet Kombi Hälsovård</p>	<p>Deltagarantal</p>	<p>Motionsrådgivningen startade sommaren 2018 som ett samarbete mellan hälsovården, idrotten och Kombi (VESOTE-hanke; ennaltaehkäisevät ryhmät).</p>
<p>Servicekedja för dem som inte alls motionerar Hänvisa olika riskgrupper till motionsgrupper.</p>	<p>Kombi Kultur- och idrottsväsendet Hälsovården Föreningar</p>	<p>Projekt Deltagarantal</p>	<p>Motionsrådgivningen startade sommaren 2018 som ett samarbete mellan hälsovården, idrotten och Kombi, LIIPAKE Servicebricka (utbud av kurser och program) Medborgarinstitutet ordnar återkommande lågtröskel motionskurser mot en liten avgift. Även skraddarsydda kurser för tex personer som inte alls motionerar. Kombis lågtröskelkurser var inte populära och startade inte.</p>
<p>Aktiv vardag Ergonomiska arbetsställen Höga bord i mötesrum och i matsalen</p>	<p>Chefer</p>	<p>Respons från de anställda</p>	<p>Pausgymnastikprogram (ErgoPro) för stadens personal, möjlighet att tänja och röra sig i egen takt under arbetsdagen För stadens personal: Utvärdering av arbetsplatsergonomi vid arbetsplatsbesök. Möjlighet att få råd av arbetsplatsfysioterapeuten. Möjlighet att få justerbara arbetsbord och stolar.</p>
<p>Lokaler för fritidsaktiviteter I planeringen beaktas möjligheten till aktiv användning av utrymmena inomhus och utomhus.</p>	<p>Miljö och grönområden Servicetjänster</p>	<p>Antalet omgivningar som möjliggör idrott</p>	<p>Utveckla cykelleder, promenadstråk och samlingsplatser är en del av strategin som är under arbete. Mera belysning i centrum är en del av strategin. Allmänna parkskogar och grönområden finns och kan användas för olika aktiviteter.</p>

				<p>Ordnas olika motionsevenemang förlagda i naturen och i våra grönområden.</p> <p>Enligt strategin planeras allmän grillplats invid befintlig vandringsstråk, frågeenkät på våren 2019.</p>
Kontroll över vardagen, ansvarstagande	<p>Förebyggande av långtidsarbetslöshet</p> <p>Tjänster som riktas till dem som varit 200 dagar arbetslösa.</p>	<p>Sysselsättningskoordinatorn</p> <p>Kikaren</p>	<p>Aktiveringsgrad</p> <p>Sysselsatta, % av befolkningen</p> <p>Arbetslösa, % av arbetskraften</p> <p>Långtidsarbetslösa, % av arbetskraften</p> <p>Svårssysselsatta, % av 15 - 64-åringarna</p> <p>Arbetslösa ungdomar, % av arbetskraften i åldrarna 18-24 år</p>	<p>Företag och föreningar beviljas 350–500 € för en tid på högst 8 månader, om de sysselsätter en långtidsarbetslös som fått arbetsmarknadsstöd i minst 200 dagar.</p> <p>Tack vare mera resurser (år 2018 företagsutvecklare) till näringslivstjänster, finns det bättre möjligheter att stöda företagande och tillväxt bland företagen. Det här leder i sin tur till att nya arbetsplatser skapas inom de lokala företagen.</p>
	<p>Utbildningsutbud</p> <p>Riktade kurser för bättre kontroll över vardagen.</p>	<p>Kombi</p>	<p>Antalet kurser</p>	<p>Kombi ordnar kurser i hållbar utveckling, kurser i återanvändning och föreläsningar om dagsaktuella ämnen.</p> <p>Axxell utbildning Ab har ordnat språkutbildning och integrationsfrämjande utbildning i Pargas för invandrare i form av arbetskraftsutbildning.</p> <p>Kombi deltog i en föreläsningsserie om ekosocialt leverne tillsammans med 9 andra institut. Medborgarna i Pargas fick delta i alla 7 föreläsningar som ordnades i alla närliggande institut. Pargas stod som värd för en av föreläsningarna.</p>

Minska ensamheten, stödja bildande av nätverk	<p>Lära känna hemkommunen</p> <p>Guidade byvandringar för invånare, arbetsplatser och stadens anställda</p> <p>Presentation av Pargas historia</p> <p>Strategin för Pargas stad</p> <p>Tillställningar för dem som flyttat till Pargas</p>	<p>Kultur- och idrottsväsendet</p> <p>Kombi</p> <p>Stadens personal</p> <p>Flyktingkoordinatör</p> <p>Föreningar</p>	Antalet tillställningar	<p>Medborgarintitutet har ordnat flera kurser i Pargas med temat att lära känna sin hemstad VisitPargas-konceptet tagits i användning.</p> <p>Tjänsten Doerz som riktar sig till företagare inom turism och erbjuder händelser och evenemang både för ortsbor och turister tagits i bruk.</p> <p>Kulturnämnden stöder hembygdsföreningar o andra föreningar som upprätthåller lokala muséer, ger ut historiska skrifter, ordnar utställningar o evenemang kring lokalhistorien. Årligen ger kulturenheten ut en broschyr som presenterar de olika muséerna i kommunen.</p> <p>Erbjuda tredje o fjärde sektorn att arbeta frivilligt bland annat inom åldringsvården (kulturkompisverksamhet, läsvolontärer) samt för att sköta allmänna områden (krattning, skogsområden o.likn)</p> <p>Kombi försökte ordna en kurs i att bekanta dig med Pargas, men vi lyckades inte med det.</p> <p>VIP-klubb för personer som önskar delta i konst- och kulturupplevelser tillsammans med andra.</p>
	<p>Möten över språkgränserna</p> <p>Suomi-kahvila</p> <p>Kaffesvenska</p> <p>Vänpoolen</p>	<p>Kombi</p> <p>Kiikari</p> <p>Föreningar</p>	Antalet tillställningar	<p>Medborgarinstitutet ordnar många tvåspråkiga kurser; tex motionskurser, matlagningskurser och hantverkskurser. Detta inbjuder till ett naturligt språkbad.</p>

			<p>Språkkurser för stadens personal.</p> <p>Regelbundna morgonkaffetillställningar för företagare.</p> <p>Kiikari: Mix-grupp, Tillsammans/Yhdessä</p> <p>Kombi ordnar många tvåspråkiga kurser och intresset för dessa kurser är riktigt bra.</p>
<p>Sociala medier</p> <p>Mångsidig användning av sociala medier gör det möjligt att informera och ta kontakt</p>	<p>Staden och föreningar administratörer i Facebook-grupper</p>	<p>Antalet grupper</p>	<p>Medborgarinstitutet har fått projektmedel för att utbilda medborgarna i det digitala samhället. Målet är att nå de personer som inte alls använder it.</p> <p>En kommunikationsplan/-strategi gällande stadens kanaler i sociala medier har färdigställts. Reglerna för användning av sociala medier för personalen finns på Loggen. Staden har flera olika kanaler i sociala medier som riktar sig till olika målgrupper och som fungerar som komplement till kundservicen och kriskommunikationen.</p> <p>Kombi har haft en gratis mottagning för personer som har problem med digitala verktyg. Under hösten 2019 har vi även utökat detta till att vår handledare gör hembesök hos de som har it-problem och hjälper dem där.</p>
<p>Aikuissosiaalityö aktivoi syrjäytymisvaarassa olevia (uusi toimenpide)</p> <p>Jalkautuva sosiaalityö</p>	<p>Sosiaalityöntekijät Sosiaaliohjaajat Päihdetyöntekijä Matalan kynnyksen toimintakeskus Kiikarin ohjaajat ja</p>	<p>Toimintakeskus Kiikarin asiakasmäärä</p>	<p>Verksamhetscentralen Kikaren återupptog sin verksamhet våren 2018 och antalet deltagare mångdubblades i flera grupper.</p>

	Ammatillinen tukihenkilö sosiaalipalveluna Matalan kynnyksen ryhmät toimintakeskus Kiikarissa	yhteistyökumppanit (seurakunnat) Toimeentulotuen kohdentaminen osallisuuden vahvistamiseen		
Minska drogproblem och problem med mental hälsa	Förebygga problem på grund av alkohol och penningspel Personalen tar drogmisbruk och penningspel till tals. Föreningar deltar i den förebyggande verksamheten. Verksamhetsmodellerna Pakka tillämpas vid ingripandet i tillgången på alkohol, tobak och penningspel.	Hälsovården Företagshälsovården Missbrukskoordinatören Mångprofessionella samarbetsgruppen Modellen för tidigt ingripande Föreningar Ehkäisevä päihdetyö	Rattfylleri som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare Narkotikabrott som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare	Medborgarinstitutet har ordnat en föreläsningen om hur spelberoendet påverkar en människa och vad det kan leda till. För stadens personal: Modellen för tidigt stöd, rusvård. En gemensam utbildning för personalen: Aktualitetseftermiddag i missbruksfrågor 28.2.2019.
	Tjänster inom mentalvården och missbrukartjänster Integrera mentalvården och missbrukartjänsterna samt socialvården som en del av basservice	Hälsovården Socialvården Aikuissosiaalityö, sosiaaliohjaus ja päihdetyön koordinaattorin vastaanotto Jalkautuva aikuissosiaalityö/kohtikäynnit Ammatillinen tukihenkilötoiminta Matalan kynnyksen toimintakeskus Kiikari osallisuutta, arjen hallintaa ja toimintakykyä vahvistavana: -avoimet ryhmät -sosiaalinen kuntoutus	Personer i åldrarna 25-64 år som fått invalidpension på grund av psykisk ohälsa, % av befolkningen i samma ålder Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä Antalet besök inom psykiatrisk öppenvård för vuxna/1 000 personer som fyllt 18 år	Yrityskummit – Företagsmentorerna Pargas stads näringslivstjänster har ingått avtal med företagsmentorerna och erbjuder tjänsten åt lokala företagare. Speciellt mikroföretagaren kan känna sig ensam och erbjuds via den här tjänsten möjlighet till diskussion och sparring. Dessutom erbjuds en kristelefontjänst. Projektet Serene. Psykisk hälsa och anpassning, utbildningar, handledning och grupper som ordnas av Föreningen för mental hälsa. Åbo kriscentral Ment-team, mångprofessionell

	-kuntouttava työtoiminta		<p>arbetsgrupp i missbrukar- och mentalvårdsarbete</p> <p>Tillsammans-café varje vecka i verksamhetscentralens Kikarens utrymmen.</p> <p>Samarbete med staden, svenska och finska församlingen och frivilliga.</p> <p>Missbrukskoordinators öppenvårdsmottagning</p> <p>AA-verksamheten i Pargas</p> <p>NA-verksamheten i Åbo</p> <p>Samarbete mellan familjerådgivningen och hälsocentralpsykologen vid behov</p> <p>I form av köpta tjänster: A-kliniken i Åbo (utan remiss), akutvårdsstation för missbrukare (utan remiss) i Åbo och Salo, rehabiliteringsperioder på anstalt (bl.a. Pixne, A-klinikens verksamhetsställen), stödboende och serviceboende (bl.a. Pattes Pensionat, Ratamokoti, Ykköskoti), köp av handledning och stöd för boende i klientens eget hem (bl.a. Frälsningsarmén stödboende Patas och Hyvinvointia arjessa)</p> <p>Folkhälsans ungdomsmottagning utan remiss, 13–25-åringar</p> <p>Sjukvårdsdistriktets psykiatriska poliklinik för vuxna</p> <p>ÅUCS missbruks- och mentalvårdsjour</p>
Våld i parförhållande Tidigt ingripande och ta till tals enligt	Personal	Brott mot liv och hälsa som kommit till polisens	Utbildarutbildningar i verksamhetsmodellen LUOTSI för förebyggande av våld i nära relationer

Pargas stads verksamhetsmodell		kännedom / 1 000 invånare	Åbo kriscentals tjänster Mödra- och skyddshem
--------------------------------	--	---------------------------	--

FUNKTIONSFÖRMÅGAN HOS ÄLDREBEFOLKNINGEN

Mål	Åtgärder och de ansvariga instanserna	Resurser	Utvärderingsmätare	Främjande av välfärd
Minska ensamheten	<p>Skapa möjligheter till att använda mötesplatser</p> <p>Äldreomsorgsledarna organiserar temadagar i mångprofessionellt samarbete med föreningar, kulturenheten och kommunens övriga sektorer.</p> <p>Koordinera fungerande samtransporter.</p>	<p>Äldreomsorgsledarna, ansvariga handledarna, minneskoordinatörerna, servicehandledarna, ansvariga sjukskötarna, verksamhetsledarna</p> <p>Kulturväsendet</p> <p>Bildningsavdelningen</p> <p>Föreningar och äldrerådet</p>	<p>Kundenkäter</p> <p>Deltagarantal</p> <p>Kvalitetsspel inom social- och hälsovården</p>	<p>Dagverksamhet för äldre har inletts i Nagu o Korpo.</p> <p>Sol i minnet- projektet</p> <p>Kulturenheten har startat en grupp som heter Kultur för alla som jobbar med kultur till seniorer. Skall ordnas inspirationseftermiddagar för personalen.</p> <p>Biblioteket samlar läsvolontärer som går till olika enheter och högläser.</p> <p>Biblioteket har vänt sig till alla enheter och organisationer som jobbar för äldre om vad de önskar för service av biblioteket.</p> <p>Kulturenheten utbildar kulturkompisar som kan gå på kulturevenemang o liknande tillsammans med äldre. Röda Korset i Pargas samarbetspart.</p> <p>Sol i minnet projektet fortsätter, slutseminariet är i maj 2020. I Pargas finns 7 färdigutbildade coacher, som jobbar vidare med projektet. Coacharna jobbar i Solglänta, Björkebo och Malmkulla.</p> <p>Kulturenheten arrangerat tre inspirationseftermiddagar för personal inom åldringsvården Kultur i</p>

				vardagen. Arrangerats tre kulturkompiskurser i samarbete med Röda Korset i Pargas. Finns ca 25 utbildade kulturkompisar som förmedlas via Röda Korset.
	Stärka den frivilliga sektorns möjligheter att delta i verksamheten Ordna samarbetsmöten. Ställa rum till frivilligarbetarnas förfogande.	Egen personal Föreningar och äldrerådet Guide och information på nätet	Samarbetsmöten	Läsvolontärer o kulturkompisar Utbildade IT-handledare för seniorer i Pargas. Finlands Svenska Ungdomsförbund FSU rf:s projekt Recycle IT. Öppna utrymmen i staden t.ex. biblioteket och Seniorum. Seniorums utrymme används aktivt. Äldreomsorgspersonalen informerar kunderna om föreningarnas verksamhet.
	Seniorrådgivning inom varje kommunområde Organisera en mobil servicepunkt. Möjlighet att ta i bruk anordningar och applikationer för fjärranslutningar.	Servicehandledare n	Antalet rådgivningstjänster	IT-akuten på biblioteket, personlig rådgivning i IT-ärenden. Pargas stad deltar på KomPassi -projektet, som utvecklar äldres service. Vård på distans inom hälsovården fr.o.m. 2015. Hemvården har möjlighet att ta kontakt med serviceboendena på distans. KomPassi-projektet fortsätter. Distansmottagningen är i bruktagen och fungerar och utvecklas enligt behov.
	Utveckla handledd dagverksamhet Inleda dagverksamheten i skärgården. Utvidga utbudet av dagverksamhet.	Äldreomsorgsledarna och minneskoordinatörerna	Kvalitetsspel inom social- och hälsovården Anhörigkvällar Kundrespons	Dagverksamhet i Nagu o Korpo har startat.
Stödja funktionsför	Upprätthålla funktionsförmågan	Personal från flera sektorer	Vårdperioder i anslutning till	Medborgarintitutet, föreningar och företagen

<p>mågan och förebygga fallolyckor</p>	<p>Organisera förebyggande informationsmöten för 66-åriga med information om näring och kost, förebyggande av fallolyckor, idrotts- och kulturevenemang, temadagar osv. och som samtidigt har som syfte att öka egen aktivitet. Utveckla möjligheter för 65 år fyllda att delta i motions- och kulturaktiviteter till subventionerat pris i stadens egen regi och via aktivitetssedlar i samarbete med tredje sektorn och privata aktörer.</p>	<p>Information Samarbetsparter "Dans för oss över 66" Äldrerådet</p>	<p>fallolyckor bland personer som fyllt 65 år/10 000 personer i samma ålder Testet Ikinä för förebyggande av fallolyckor Deltagarantal Fallstatistiken</p>	<p>ordnar varje år kurser som förbättrar balansen och rörligheten. IKINÄ-mässa ordnades i Brankis 7.3.2019. Kulturkompisarna blir kulturambassadörer och får all information om evenemang o liknande. Kulturkompisarna får delta gratis eller till rabatterat pris tillsammans med en "kund". Boken kommer. Samarbete mellan hemvården och biblioteket. Kombi har ordnat flera kurser som är skraddarsydda för seniorer och deras fysiska utmaningar.</p>
	<p>Förebygga fallolyckor Funktionsförmågan testas med kartläggningen Ikinä. Balansgrupper inom varje kommunområde. Rådgivningscentralen för seniorer informerar hur man kan motverka fallolyckor. I bedömningen av servicebehovet fästs uppmärksamhet vid fallolyckor både på servicehus och hemma hos de äldre. Locka motionskompisar från föreningar.</p>	<p>Rehabiliterande vårdare och personal Föreningar och äldrerådet Kombi Kultur- och idrottsväsendet Fysioterapi och ergoterapi inom äldreomsorgen Rehabiliterande enheten inom hälsovården</p>	<p>Vårdperioder i anslutning till fallolyckor bland personer som fyllt 65 år/10 000 personer i samma ålder Haipro Kundenkäter Antalet deltagare och grupper</p>	<p>Användning av modellen IKINÄ för förebyggande av fallolyckor fr.o.m. 2015. Seniorstugan har fått en "motionsall" och ett utegym med ärvda medel eller danaarvsmedel. Också serviceboenden i skärgården har fått utegym.</p>

	Stödja rehabiliterande hemförloving med hjälp av fysioterapi.			
	<p>Främja motion</p> <p>Skaffa gymredskap till varje servicehus både för inomhus och utomhus.</p> <p>Viloplatser, bänkar och räcken på olika håll i staden för att stödja fysisk aktivitet.</p> <p>Rådgivningscentralen för seniorer informerar om möjligheterna till ökad motion.</p> <p>Koordinera fungerande samtransporter.</p>	<p>Motionsinstruktörer</p> <p>Rehabiliterande vårdare</p> <p>Frivilligarbete och äldrerådet</p> <p>Ergoterapeuten</p> <p>Fysioterapeuten</p> <p>Servicehandledaren</p> <p>Handikapprådet</p>	Antalet grupper	Seniorum informerar om olika möjligheter till hälsofrämjande verksamhet och om tidtabellerna för servicelinjen.
Minska drogproblem och ekonomiska problem	<p>Förebygga problem på grund av alkohol och penningspel</p> <p>Personalen tar drogmisbruk och penningspel till tals.</p> <p>Inom varje enhet inom äldreomsorgen finns en ansvarig och utbildad sakkunnig för drogmisbruk och mental hälsa.</p> <p>Rådgivningscentralen för seniorer informerar om problem och stödformer i anslutning till alkohol- och penningspelrelaterade problem.</p>	<p>Hemvårdspersonalen</p> <p>Missbrukskoordinatorer</p> <p>Psykiatriska skötarna</p> <p>Geriatriska polikliniken</p> <p>Läkarna och hälsovårdarna</p> <p>Socialarbetarna</p> <p>Dagverksamheten</p> <p>Mångprofessionella samarbetsgrupper</p> <p>Erfarenhetsexperten</p> <p>De anhöriga</p> <p>Kombi</p>	<p>Vårdperioder inom slutenvård för personer med alkohol- och narkotikarelaterade sjukdomar i åldern 65 år och över / 1 000 i samma ålder</p> <p>Vårdtyggn för klienter i åldrarna 65 år och över på institutioner för missbrukarvård under året</p> <p>Utbildad personal</p> <p>Föreningar som deltar i verksamheten</p>	<p>Samarbete med Finlands Röda kors -projekt "Vi ses i byn". Målet för projektet är att få äldre att delta i aktiviteter utanför hemmet med stöd av frivilliga.</p> <p>https://www.ikainstituutti.fi/elamanote/</p> <p>Information om förebyggandet av alkohol- och spelberoende på IKINÄ-mässan 7.3.2019.</p> <p>Inom hemvården i Pargas planeras ett team som fokuserar på mental- och missbruksproblem bland äldre. 3 inom personalen har gått utbildning för detta.</p> <p>Att ta till tals: Vid kartläggande hembesök för 80-åringar diskuteras alkoholanvändning och eventuellt spelmissbruk då</p>

	Föreningar deltar i den förebyggande verksamheten.			ekonomiska situationen tas till tals. Sömnskola under arbete. S:t Karins AA föreläste om sin verksamhet och erfarenhet på Seniorstugan. Pargas stads krisgrupp har från hösten 2018 haft telefonnumret öppet för allmänheten. En gemensam utbildning för personalen: Aktualitetseftermiddag i missbruksfrågor 28.2.2019.
Stödja människor med minnessjukdomar	<p>Minnesvänlig kommun</p> <p>Rådgivningscentralen för seniorer informerar om hjärnhälsan och om hur de minnessjuka ska beaktas i servicen.</p> <p>Stödja de äldre att klara sig hemma och en meningsfull vardag.</p> <p>Erbjuda stödformer enligt vårdkedjan för minnessjuka till dem som behöver.</p> <p>Minneskoordinatör och minnessköterskan stödjer personalen och utvecklar goda sätt att bemöta minnessjuka.</p> <p>Minneskoordinatörens mottagning och hembesök.</p> <p>Minneskoordinatör och minnessköterskan ordnar träffar för minnessjuka och deras anhöriga.</p>	<p>Äldreomsorgspersonalen</p> <p>Hemvården</p> <p>Dagverksamheten</p> <p>Stödet för närståendevård</p> <p>Stödtjänster</p> <p>Korttidsvården</p> <p>Olika former av serviceboende</p> <p>Minnesföreningen och Alzheimer centralförbundet</p> <p>Pensionärsföreningar</p> <p>Äldrerådet</p> <p>Frivilliga stödpersoner</p>	<p>Index för demens, åldersstandardiserat</p> <p>Kundrespons</p> <p>Antalet stödpersoner</p> <p>Kvalitetsspel inom social- och hälsovården</p> <p>Gruppmöten</p>	<p>Hela personalen inom hälsovård och äldreomsorg har fått utbildning i att möta personer med minnessjukdomar.</p> <p>Social- och hälsovårdsnämnden har godkänt instruktioner för bemötande av utagerande klienter.</p> <p>Just nu pågår ett arbete för att ta fram en handlingsmodell till alla arbetsenheter för förebyggande av våld samt instruktioner om vilka åtgärder som ska vidtas efter våldssituationer.</p>

	Ordna kamratstöd.			
	Tidig diagnos Personalen tar till tals symtomen för minnesstörningar och hänvisar till bedömning samt samarbetar med den geriatrika polikliniken. Synliggöra vårdkedjan.	Minneskoordinatör Geriatriska polikliniken Minnessköterna Läkarna	Index för demens, åldersstandardiserat Test och kartläggningar	Hela personalen inom hälsovård och äldreomsorg har fått utbildning i att möta personer med minnessjukdomar.

DEL III BEHANDLING I FULLMÄKTIGE

7 PERSONER SOM DELTAGIT I UPPRÄTTANDET AV PLANEN 2019

Koncerttjänster

Informationschef Anne-Maarit Itänen
Välfärdskoordinator Paula Sundqvist

Bildningsavdelningen

Fritidssekreterare Tove Dahlen
Rektor Cecilia Hindersson
Kulturchef Ann-Sofie Isaksson
Familjedagvårdsledare Annette Karlsson
Utbildningschef Katriina Sulonen

Social- och hälsovårdsavdelningen

Äldreomsorgschef Camilla Bergman-Kärpijoki
Hemförlovningshandledare Marika Cederlöf
Flyktinghandledare Gudrun Degerth
Sjukskötare Camilla Duncker
Sjukskötare Christin Eriksson
Hälsovårdare Betty Helander
Socialhandledare Moona Hellsten
Fysioterapeut Annika Leandersson
Verksamhetsledare Jenni Lindroos
Tf. social- och hälsovårdsdirektör Miia Lindström
Ergoterapeut Linnea Löfroth
Hälsovårdare Camilla Rautanen
Socialchef Sami Salmivirta
Hälsovårdare Carola Silander-Lehtinen

Vikarierande servicechef Suvi Simelius-Nieminen
Ansvarig sjukskötare, tf. vårdchef Janette Sundqvist

Miljöavdelningen

Planläggningsarkitekt Turkka Michelsson

8 GODKÄNNANDE AV PLANEN

Godkänt i fullmäktige som en del av planeringen av verksamheten och ekonomin: 16.06.2020